

TÜRKİYE'NİN YAKIN GELECEKTEKİ SORUN ALANLARI VE ÇÖZÜMLERİ

Aydın ÇUBUKÇU*, Metin ÇULHAOĞLU*, Tülin ÖNGEN*, Cem SOMEL*,
TTB-MK Üyeleri**, Toplum ve Hekim Hakem Kurulu Üyeleri***

Özet: Yuvarlak Masa toplantısı, Toplum ve Hekim Dergisi'nin Hakem Kurulu ve Danışma Kurulu üyelerinin katılımı ile gerçekleştirilmektedir. Toplantı, Hakem Kurulu üyeleri tarafından önceden belirlenmiş bir başlıkta bir Danışma Kurulu üyesi tarafından yapılan anahtar sunum sonrasında konunun sistemli bir biçimde bütün boyutlarıyla ele alınması-tartışılması biçiminde yapılmaktadır. "Türkiye'nin Yakın Gelecekteki Sorun Alanları ve Çözümleri" başlığında 12 Aralık 2015 tarihinde gerçekleştirilen Yuvarlak Masa toplantısında, günümüzde dünya ve Orta Doğu'nun durumunun ekonomi politik değerlendirilmesi ile yakın gelecekte, Türkiye'nin karşılaştacağı-tartışacağı sorun alanları, nedenleri ve çözüm önerileriyle birlikte ele alınmıştır.

Anahtar sözcükler: Türkiye, kapitalizm, kriz, Kürt sorunu, çözüm

Turkey's Problem Areas in Near Future and Possible Solutions

Abstract: The Round Table Discussion is held with the participation of the members of the Peer Review and Advisory Boards of the journal "Community and Physician". Members of the Peer Review Board identifies a topic in advance, which is presented as keynote speech by a member of the Advisory Board, and the topic is systematically addressed and discussed with its various dimensions by participants. The last Round Table Discussion on "Turkey's Problem Areas in Near Future and Possible Solutions" took place on 12 December 2015. Discussions focused on the economic and political situation in the word and in Middle East, problem areas that Turkey will be facing and debating in the near future, underlying causes and possible solutions

Key words: Turkey, capitalism, crisis, Kurdish question, solution

Onur HAMZAOĞLU: Değerli konuklarımız hoş geldiniz. Hepinize Toplum ve Hekim Dergisi adına yeniden merhaba diyorum. Bu toplantı, Danışma Kurulumuzla birlikte yaptığımız dokuzuncu Yuvarlak Masa toplantısı olacak. İlkini 2001 yılında "Kamuculuk mu? Devletçilik mi?", sekizincisini ise 2013'ün Şubat ayında "2014" başlığında gerçekleştirmiştik.

Bugünkü toplantımızın başlığı "Türkiye'nin Yakın Gelecekteki Sorun Alanları ve Çözümleri" olacak. Bu başlığı 5 Temmuz'da gerçekleştirdiğimiz Hakem Kurulu toplantımızda belirlemiş ve 10 Ekim 2015, Cumartesi günü de tartışmayı planlamıştık. Toplantı sabahında tetikçileri dışında faileri halen kamuoyuna açıklanmamış olan Ankara Katliamını yaşayınca bugüne ertelemek zorunda kaldık. Yaşamını kaybedenleri bir defa daha saygıyla anıyoruz.

TTB, TMMOB, KESK ve DİSK'in çağrısıyla, yapılacak olan mitingin Ankara Garı önünde yaşanan katliam nedeniyle gerçekleştirilememesi sıradan bir olay değil. Cumhuriyet tarihinin, 102 yurttaşımızın ölümü, birkaç katı sayıdaki yurttaşımızın yaralanması ve sakat kalmasıyla sonuçlanan, bilinen en büyük katliamı. Ankara Katliamı, 7 Haziran genel seçimlerinin sonrasında Kürt illerinde yeniden başlatılan çatışmalara paralel olarak, 20 Temmuz'da 33 devrimci yurttaşımızın öldürüldüğü Suruç Katliamı ile birlikte, Kürt Siyasi hareketi ile Emek, Barış ve Demokrasi için dayanışmanın Devletin kırmızı çizgisinden birisi olduğunun ve bedelinin ölüme kadar gidebildiğinin ilanı olarak birilerinin demokratik kitle örgütlerine "sıra size de geldi" mesajı olarak da değerlendirilebilir.

*Danışma Kurulu üyesi

** Bayazıt İLHAN, Hüseyin DEMİRDİZEN

***Hande ARPAT, Harun BALCIOĞLU, Eriş BİLALOĞLU, Muvar CIVANER, Onur HAMZAOĞLU, Osman ÖZTÜRK, Cegerçüm POLAT, Hakan TÜZÜN, Yavuz ÜÇKUYU, Cavit Işık YAVUZ, Halis YERLİKAYA, Eftal YILDIRIM, Bülent N. YILMAZ

Yeniden toplantımıza dönecek olursak, neden yaklaşık 2.5 yıl sonra yeniden Danışma Kurulumuz ile toplanmaya ve böyle bir başlığa karar verdiğimiz ve neden Yuvarlak Masa toplantısı yapmak istediğimizi kısaca özetlemek istiyorum.

Öncelikle, Toplum ve Hekim Dergisi, TTB'nin bir demokratik kitle örgütünün yayın organı. Dolayısıyla, sağlık alanındaki dergilerden biriyiz. Akademik olarak sosyal tıp alanı olarak da tanımlanabilir. Buradan hareketle, Dergimiz, yayın politikası gereği, sağlık alanında yaşananların toplumsal yaşantının diğer alanlarıyla ilişkisini özellikle de toplumsal alanda, özelinde de sağlık alanında yaşananların egemen üretim tarzıyla ilişkisini kurmaya çaba gösteriyor.

Sağlık alanının içinde bir başka ifadeyle, özel alanın-parçaların arasında kaybolmamak için genelden özele, sağlık alanında yaşanan olayların arkasını/gerçekliğini görebilmek için de özelden genele diğer bir deyişle, sağlık alanından toplumsal alanın bütününe doğru ilerlemeye çalışıyoruz.

Bu toplantıdan beklentimiz Türkiye'nin yakın gelecekteki durumunu bir bütün olarak görebilmek. Başka bir ifadeyle, kaybolmamak için toplanalım istedik.

İçinden geçtiğimiz dönemde yaşananlar kapitalizmin ve emperyalizmin ana eğilimlerinin üzerini örtüyor. Devletin sınıfsal yapısının, hükümetin aidiyetinin yerini sıcak çatışmalar, katliamlar ile siyasi liderlerin kişisel özellikleri alıyor. Oysa, 2008'de emperyalist ülkelerde başlayan kapitalizmin yapısal krizi devam ediyor. Burjuvazi-ulusötesi sermaye de devam emekte olan yapısal krizin kendi çıkarları adına çözümüne yönelik çalışmalarını çok büyük bir çabayla yürütüyor. Halâ işi göremediklerini söylememiz yanıltıcı olmayacaktır. Bu nedenle, toplantımıza öncelikle "kapitalizmin yapısal krizi nasıl ilerleyecek?" ve "Türkiye'yi nasıl etkileyecek?" sorularının yanıtlarını arayarak başlayabiliriz.

Türkiye'de 2014'de yerel yönetim seçimlerinden birkaç ay sonra cumhurbaşkanlığı seçimi, bir yıl geçmeden de genel seçimler yapıldı. TBMM'nin 25. Dönem yeni üyelerinden hükümet kurulmadan yeniden seçimlere gidildi. Kürt sorununun siyasi çözümü için 2013'ün ilk aylarında resmen başlatılan diyalog süreci ve çatışmasızlık ortamı, 8 Haziran 2015 ile birlikte yerini, bölgesel "iç

savaş" olarak tanımlayabileceğimiz, yeniden her gün ölüm haberlerini aldığımız günlere bıraktı. Ankara Katliamı'na kadarki dönemde, ölüm acısını yaşayan aileler, önceki dönemden farklı olarak "bu savaş bizim savaşımız değil, Erdoğan'ın başkan olabilme savaşı" diyorlar. Böyle olunca, cenaze törenleri mitinge dönüştürülemedi. Ankara Katliamıyla yaratılan korku ortamıyla birlikte, bu durum eski haline döndürüldü. Kürt illerinde yerel yönetimler aracılığı ile "öz yönetim" ilânları devlet tarafından şiddet uygulanarak sonlandırılmaya çalışılıyor. Kürt gençler hendekler kazıp barikatlar kuruyor, ellerinde silahla barikat savunması yapıyor. Devlet, silahlı güçleriyle kentleri, mahalleleri ablukaya alıyor, bazen 25 günü geçen sokağa çıkma yasakları ilân ediyor ve kentler harabeye dönüyor. Bebek, çocuk, kadın, genç ve yaşlı demeden siviller de öldürülüyor. Sağlık hizmetlerine ulaşamıyor, ambulanslar çalıştırılmıyor, halk, cenazelerinin kokmaması için günlerce derin dondurucularda saklanmak zorunda kalıyor. Kürt sorununun siyasi çözümüne yönelik dolaylı görüşmelerin devlet tarafından sonlandırılmasının ardından başlayan savaş ortamı şiddetle nerece devam ediyor. Tarihe kara bir sayfa olarak geçecek olan bu gelişmeler, Kürtlerin herhangi bir statü talebinin de devletin ikinci bir kırmızı çizgisi olduğunu bizlere acı bir şekilde gösterdi.

Çatışmasızlık döneminin hemen başında, Mayıs 2013'de Gezi Direnişini, ardından da Haziran İsyânını yaşadık. Mayıs 2015'de Bursa'da otomotiv fabrikasında 12 günlük işgal, ülke genelinde dayanışma grevleriyle birlikte, sarı sendikadan istifa ve ücret talebi yaşandı. Her iki dönemde yaşananları toplumsal muhalefetin kendiliğinde yükselişi olarak tanımlamamız mümkün. Bu arada ücretler eridi, çalışma koşulları daha da kötüleşiyor, 13.3 milyon kişi sosyal güvenlik kapsamı dışında. Son dört ayda TL yeniden devalüe oldu.

Suriye'de yaşanan, ülke dışından açık destekli, iç savaşla birlikte başlayan göç halen devam ediyor. Türkiye'de kayıtlı iki milyondan fazla Suriyeli sığınmacı var. Ülkenin neredeyse hemen bütün illerine dağılmış durumdadır. Önemli bir kısmı Avrupa'ya geçmeyi hedeflemesine karşın, AB, Suriyelilerin Türkiye'de kalmalarının sağlanması için Hükümete 3milyar Avro önerdi. Geçenlerde bir yazıda okumuştum, AB, Türkiye'den Suriyeli sığınmacıların Avrupa'ya geçmemesi için hendek olmasını istiyor, rüşvet veriyor. Türkiye buna rıza göstermiş görünüyor. Bu durumda sığınmacılara göçmen statüsünün tanınmasıyla birlikte, emek piyasası başta

olmak üzere, çalışma yaşamını, sosyal ve kültürel yapıyı önemli ölçüde etkileme potansiyeline sahip görünüyor. Artık Türkiye’de Türkler ve Kürtlerden sonra, Araplar hemen hemen her ilimizde yaşayan üçüncü büyük etnik kimlik olacak. Bu süreç nasıl yaşanacak, bizleri neler bekliyor? Sorularının yanıtlarını aramak, toplantımızın diğer gündemi.

Orta Doğu’da Rojava’da başka bir dünya mümkünü yaşama geçirme çabaları ete kemiğe büründü. Rusya, Suriye sorununda açık müdahalede bulunuyor. Bu durum hem Türkiye hem de AB ve ABD’nin açığa düşmesine neden olurken, Türkiye savaş uçakları Suriye sınırında bir Rus savaş uçağını düşürdü. Elini güçlendirmeye çalışırken daha da zayıflattı. Koca bir liste. Daha da artırmak mümkün...

Başlarken ilk sözü Aydın ağabeye, Aydın Çubukçu’ya vereceğim. Kendisi bizlere çerçeve bir sunum yapacak. Daha sonra, Danışma Kurulumuzun diğer üyelerine söz vereceğim. İlk oturumu böylece kapadıktan sonra, Hakem Kurulu üyelerimizin öncelikle soruları olmak üzere, katkılarını alacağız. Sonrasında sözü yine Danışma Kurulu üyelerimize verip, toplantımızı saat 17.00’de bitireceğiz. Gündemimiz, sorularımız ve planlamamız kısaca bu şekilde. Evet, Aydın ağabey buyurun, söz sizin.

Aydın ÇUBUKÇU: Tekrar hepinizi sevgi, saygıyla selamlıyorum. Eğer ertelediğimiz toplantıyı zamanında yapabilmiş olsaydık bugün konuşacaklarımızdan farklı ne konuşacaktık diye düşündüm. Genel durum açısından çok fazla bir şeyin değişmediğini, özellikle bizim güçlerimiz açısından, emek, demokrasi ve barış güçleri olarak tanımlayabileceğimiz cephe açısından çok fazla değişiklik olmadığını. Daha ileride, daha güçlü bir konumda değiliz ne yazık ki. Bu süreçte toplam 500’den fazla insan öldü, bölgede çok ciddi olarak küresel bir savaşın ilk adımlarını tespit edebiliyoruz; içeride ise bir iç savaş havası hâkim vaziyette.

Öncelikle bölgeden başlamak istiyorum. Ortadoğu’nun genel ilişkileri, özel olarak da Suriye krizinin ortaya çıkardığı durum Türkiye’de dolaysız bir iç politika sorunu olarak kendisini gösteriyor. İç politika ile dış politikanın bu kadar iç içe geçtiği durumlar tarihte bize hep genel savaş ortamını gösterir. Eğer bir ülkenin iç politikası, doğrudan doğruya dış politikasının bir özelliği, bir yanı hatta bir uzantısı haline gelmişse, uluslararası ilişkiler ile iç ilişkiler birbirine geçmiş durumda kendisini gösteriyorsa, bu genel olarak dünyanın krizinin

bir yansıması olarak da değerlendirilebilir. Böyle bir ortama Türkiye nasıl geldi? Sanırım bunu uzun uzadıya konuşmaya gerek yok ama paragraf başlıkları olarak şunları söyleyebiliriz: İktidarın genel karakteri itibariyle gittikçe daha otoriter hale gelmesi ve tekelleşen bir özellik göstermesi ve bunu garantiye alacak bazı politikaların içeride ve dışarıda savaş sonucunu doğurması; genel olarak buna bağlı bir biçimde ortaya çıkan bir oy desteğinin olması, siyasi durumu önemli ölçüde belirliyor. Daha önce iktidar açısından gidişatın belirli gayrimeşru yollarla iç içe geçmiş bir siyasi pozisyonu sağlama olduğuna değinmiştik sanıyorum. İktidarın pek çok yolu kullanarak kendi pozisyonunu korumak ve derinleştirmek için yollar denemeye yöneleceğini o zaman da değerlendirmiştik. Bir partinin, ya da önderinin iktidara bu kadar muhtaç durumda olması, iktidarı bırakmaktan bu kadar çok korkar durumda olması kendine özgü kimi nedenlere dayanıyor, onları da hepimiz biliyoruz. İktidarı bırakmamak uğruna iç savaş dâhil her şeyi göze alabilecek bir hükümet ve parti ile karşı karşıya olduğumuzu biliyorduk. Bu, dış politikanın özellikleriyle de bir araya gelince “içeride savaş dışarıda savaş” diye özetleyebileceğimiz bir duruma yol açtı.

Dünya güçleri açısından olaya baktığımız zaman da, bölge yeni bir paylaşım savaşını kışkırtabilecek pek çok özellikler taşıyor. Biz uzun yıllar savaş teorisini tartışıyorduk, yeni bir paylaşım savaşını mümkün müdür, değil midir, bunu engelleyen ya da mümkün kılan koşullar nelerdir gibi başlıklar altında Türkiye’de pek çok açıdan savaş olgusunu tartışmıştık. Ancak prensip olarak biliyorduk ki emperyalizm var oldukça savaşlar bölgesel çatışmalar olarak kalmazlar, genel bir kapışmaya doğru eğilim kazanırlar. Orta doğunun yüz yıllık geçmişi boyunca belirlenmiş paylaşım ilkelerinin kökünden sarsıldığını ve yeni bir paylaşım için imkânlar doğduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. İlginç olan, son durumda Rusya’nın bu kapışmada çok etkili biçimde yer almasıdır. Paylaşım savaşını kavramını rahatlıkla kullanmamızı sağlayan da Rusya’nın katılımı oldu. Artık bölgede belirli güçlerin hegemonya mücadelesi, fiziksel olarak paylaşılmış alanlar elde etmek üzere karşı karşıya gelme halini alıyor. Sanıyorum ayrıntılara girmeye gerek yok, çünkü artık gazete haberleri dahi bunu önemli ölçüde bize verebiliyor. Tablo oldukça net görünüyor. Türkiye ile bu savaşın ilişkisi açısından baktığımızda, iki yön görüyoruz: Onur hocam açış konuşmasında ilginç bir terim kullandı, “hendek” kavramı Avrupa’nın Türkiye’den akan göçmenlerle ilgili beklentisini

açıklayan bir kavram ama sanıyorum durum bir "hendek savaşı" olarak adlandırılabilir özellikler taşıyor. Çünkü hem bölgeyle olan ilişkilerimiz açısından bir anlamı var hendeğin, hem de iç politika, özellikle Kürt illerinde son ortaya çıkan durum da kendisini hendekle karakterize ediyor. Hendekler kazılmalı mıydı, kazılmamalı mıydı gibi bir tartışmanın ötesinde, içeride ve dışarıda sürekli kazılan ve etrafında savaş verilen genel bir hendek olgusuyla karşı karşıyayız. Bu metafor bize bazı şeyleri daha belirgin hatlarıyla görmemizi sağlıyor diye düşünüyorum. Hendek bir şeyleri birbirinden engellerle ayırmayı temsil ediyor. Aşılması durumunda önceden hesap edilebilir kimi durumları ortadan kaldıran bir engeldir hendek. Barikat gibidir; yani iki dünyayı kesin olarak birbirinden ayıran, bölen ve iki taraf için kendine özgü hayatlar ortaya çıkaran bir etkisi vardır. Kürt illerindeki durum pek çok önemli gazetecinin, bölgede yaşayan insanların, gözlemde bulunan siyasetçilerin ifade ettiği gibi ciddi bir kopuşa denk düşmektedir. Yalnızca duygusal bakımdan değil artık fiziki olarak da bir kopuşun epeyce ciddi biçimde kendisini gösterdiğinden söz edilebiliyor. Şuradan da bellidir ki durumun ciddiyeti, hendeğin öbür tarafında kalanlar kendilerini siyasal ve iktisadi kimi yeni alanlar açmakta ve yaşamlarını buna göre düzenlemek üzere sosyal örgütlenmeler ortaya çıkarmaktadırlar. Bir dönem olduğu gibi işin yalnızca kendi çerçevesi içinde müzakere edilebilir olmaktan çıktığını gösteren bir aşama olduğunu düşünüyorum. Önceden nasıldı? Asgari haklar etrafında masada tartışan taraflar belliydi ve bu hakların ne kadarının verilebileceği ve hangi sürede verilebileceğine dair bir tartışma sürüyordu. Şimdi ise ortaya çıkan durum yeni bir kavramla ifade edilebiliyor. Bu kendisinin nasıl yönetileceğine dair karar verme sürecidir Kürtler açısından, nasıl yönetilmek istediklerini tartışıyorlar artık. Buna ilişkin bir cevabı var ve bu cevap bölgedeki diğer ilişkilerde, Kürtlerin yer aldıkları diğer ülkelerdeki yönetme, yönetilme biçimleriyle de tartışma ve kimi zaman da benzeşme ilişkileri içinde sürüyor. Artık kültürel haklar ya da başka türlü ifade edilebilecek yurttaşlık hakları vs. olmaktan çıkmıştır ve Kürtler açısından nasıl yönetilebileceklerine dair bir tartışma biçimini almıştır. Bu, eğer başlarsa, müzakerelerin hem aktörleri açısından hem de konuşulan konular açısından yepyeni bir masa demektir. Dolayısıyla geriye dönüş önemli ölçüde imkânsız hale gelmiştir ve tartışma başka boyutlar kazanarak başka kişiler, aktörler arasında cereyan edecektir. Buna işaret olarak Barzani'nin son ziyaretini görebiliriz. AKP seçimlerden hemen önce ve sonrasında barış masasını tekrar çözüm

sürecine ilişkin görüşmelerin tekrar başlayabileceğine dair bir takım işaretler vermişti ama bunu şununla birlikte yaptı: bölgedeki en gerici en geri ilişkiler içindeki temsilcilere özel toplantılar düzenleyerek onları muhatap alarak Kürt sorununda kendi çözümünü dayatıp dayatamayacağını araştırdı. Bunlar aşiret reisleri, özellikle korucu aşiret reisleri, din adamları, bir takım tarikat önderleri vs. oluşan bir bileşimdi. Bunun umutsuz bir çaba olduğunu gördüklerini zannediyorum. Denemekte yine de yarar var diye düşündüler ama böyle bir muhatap çıkartarak Kürt halk kitlelerini de bunun arkasına takarak bir müzakere süreci yürütülüp yürütülemeyeceğini en azından hayal ettiler, denediler, bunun olup olamayacağına dair denemelerinin halen devam etmekte olduğunu da düşünebiliriz. Barzani bu kompozisyon içinde bir yere sahip. Çözüm sürecini, Kürt meselesinin çözümünü Barzani aracılığı ile bir başka çizgiye oturtmak ve Irak, Suriye'yi dahil etmek üzere bir başka siyasal biçim altında yürürlüğe sokmak; sanıyorum şu anda egemen düşünce odur. Son dedikodular, çünkü dedikodular, Abdullah Öcalan ile Barzani'nin görüşürdüğü yönünde... KCK ve Kandil ile Abdullah Öcalan sorunlar olduğunu varsayarak onu da bu çözüme dahil etmeyi düşündüklerini buradan çıkartabiliriz. Başka bir kombinasyon düşünüyorlar, başka bir çözüm planı düşünüyorlar. Geçmişte olduğu gibi HDP'nin burada etkin rol alması sanıyorum düşünülmüyor ve istenmiyor. Bunun yerine yeni muhataplar, yeni çözüm aktörleri imal ederek başka bir plan üzerinde konuyu tekrar tartışmaya hazırlanıyorlar. Bunu destekleyen daha doğrusu kendileri açısından hükümet ve cumhurbaşkanı açısından bunu gerekli kılan şey Ortadoğu'daki gelişmelerdir. Bölgede, özellikle Irak'taki son asker kriz dolayısıyla ortaya çıkan problem hükümetin Irak ve Suriye'yi içine alan bir Sünni bölgesinin hakim olmak üzere adımlar atmaya hazırlandığı yolundadır. Paylaşımında kendisine neyin düşeceğine dair bir öngörü geliştirmeye çalışılıyor. Paylaşımın kesin olacağını, bundan kaçınılamayacağını sanıyorum görüyorlar ve bunun içinde böyle bir anda kendilerinin elinde ne bulunacak, bunu nasıl halledebiliriz, nasıl bir pozisyonda orada söz ve toprak sahibi olabiliriz gibi bir tartışma yürütüldüğünden ben şahsen eminim. Yalnızca Amerikan planına iştirak ederek veya yalnızca batının kendisine layık görebileceği kimi hak ve çıkarlarla yetinmenin ötesinde orada doğrudan siyasal ve askeri bir egemen olmayı istediklerinden kuşku duyulmamalı. Bunu istiyorlar, bunu gerçekleştirmek için neler yapılabilir cümlesinden hareket ederek de şu andaki adımlar atılıyor. Bu askeri ve siyasal hegemonya,

egemenlik için bir ideolojik dayanak aradıklarında da bunu Sünni mezhepsel ilişkiler içinde bulabileceklerini düşünüyorlar. Şimdi IŞİD'in herkesin ortak düşmanı olması aslında IŞİD'den sonrasına dair bir plan yapmayı gerektiriyor. IŞİD ile ilişkileri sırasında geliştirdikleri Sünni kabileler ve etkili çevreler, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin IŞİD sonrası hakimiyeti için de dayanak oluşturabilir. Böyle düşündüklerinden ve böyle adım attıklarından, şu andaki adımları da öyle ilerlettiklerinden kuşku duyulmamalı. Buna Kürt meselesi de eklenince Barzani son derece önemli bir aktör haline geliyor. Hem iç ilişkiler bakımından hem bölgedeki IŞİD sonrası durumun planlanması bakımından Barzani önemli bir aktör haline böylece geliyor. Bunun bize yansımaları? Durum iyi değil, üzülerek söylemek gerekirse başımız belada! Bunun için kısaca söyleyeceğim, tartışmak daha önemli çünkü ben bu konularda başka arkadaşlarımın neler söyleyebileceğini cidden çok merak ediyorum. Bizim elimizde fazla imkân kalmadı arkadaşlar, fazla bir şey kalmadı. Seçim sonuçları hatırlarsanız genel bir moral bozukluğu, umutsuzluk, çekip gitme isteği doğurdu. Çünkü eğer bu halkla yapamıyorsak kimle yapacağız diye bir endişenin yaygın hale geldiğini gördük. Tabi bu bir anlık duygusal tepki, psikolojik tutum ama mesela seçim sonuçlarının beklendiğinin aksine bir tekrar sonuç olmayacağını AKP'nin bu sefer tek başına iktidar için imkân bulabileceğini düşünen az sayıda insandan biri olarak böyle bir sonuca hazırdım. Sonrasında ise yeni bir mücadele için epeyce yeni araç ve düşünceye ihtiyacımız olduğunu görebiliyorduk. Şöyle ki, gerek bölge içi gerekse yurt içi hadiseler ve iktidarın gittikçe netleşen bir otoriterlik niteliği ile sürdürülüyor olması eski bir slogan için bize çağrıda bulunuyor, "savaşa ve faşizme karşı birleşik cephe"! Günün sloganı bu olacaktır ve önümüzdeki adımları sanıyorum belirleyecek olan da budur. Bunun gerçekleşebilmesi için her şeyden önce bizim yeterince ders almış olmamız bir avantajdır. Eski tartışmaları, 20-30 senedir sürdürdüğümüz tartışmaları artık sürdürecektir ne mecalimiz ne de zamanımız var. Bunun örülebilmesinin koşullarını ve her bir sendika, meslek örgütü, genel olarak toplumsal gruplar vs. bunlarla kurulacak ilişkilerin düzeyini ve biçimini tartışma zamanıdır. Uzun boylu bir program tartışması yapmaya gerek olmadığını düşünüyorum, çünkü emek, barış ve demokrasi kavramları bizim ana dayanaklarımız olacaktır ve güncel olarak bunun için nasıl dolduracağımız yolunda bir takım teknik çalışmalarla işi sürdürebiliriz diye düşünüyorum. Siyasi görevimiz acilen böyle bir cephenin

oluşturulması, başta işçi sınıfı ve örgütleri olmak üzere bütün kamu emekçilerini, aydınları bu işe katılabilecek bir çalışmanın başlaması önem kazanıyor. Durumun bana görüldüğü kadar kötü olmadığını söyleyen arkadaşlarım var, ben nedense kötü görüyorum ama acil, hızlı ve çok disiplinli harekete geçmemiz için biraz durumun kötülüğünün farkına varmak, iyimser ve gevşek olmaktan daha iyidir. Gezi olayları bize önemli bir miras bıraktı; yani yığınların hareketinin aslında nüfusun genel oranı içinde o kadar önemli olmadığını, harekete geçen kitlelerin neyi, nasıl istediklerinin süreci belirlediğini gösterdi. Pek çok durumda, tarihte de öyledir zaten büyük devrimler nüfusun %25'i ile filan yapılıyor. Önemli olan o %25'in, %30'un hadi %35 diyelim daha fazlasına ihtiyaç yok çok büyütmeyle, nasıl hareket ettiğidir. Hangi hedeflere hangi ısrar noktalarından bastığı önemlidir. Dolayısıyla biz kaybedilmiş o seçimler duygusundan kurtularak ve onun mutlak olmadığını bilerek kazanmak için önemli bir döneme girdiğimize inanarak hareket etmeliyiz. Şundan dolayı: hepimiz biliriz ki savaş, faşizm, devrim gibi büyük sıçrama noktaları, büyük alt üst oluşlar aynı topraktan beslenirler, aynı toprağın ürünleridir, aynı sosyal, siyasal, iktisadi ilişkilerin sonucudurlar. Bu topraktan faşizm de çıkabilir, devrim de, sosyalizm de çıkabilir. Hangisinin kazanacağına süreç karar verir, baştan hiçbir şey belli değildir. O süreçte güçlerin nasıl seferber edilebildiği ve hangi hedeflere hangi araçlarla saldırdığı önemlidir. Bu bakımdan önümüzde faşizm ve savaş tehlikesi kadar birileri için devrim tehlikesinin de bulunduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Beklenmedik fırsatlar, beklenmedik gelişmeler bize halk güçlerine bu yolu açabilir. Önemli olan bizim örgütlü ve programlı olarak buna hazır olmamızdır. Sonunda bir demokrasi zaferi ile çıkabileceğimiz savaş da mümkündür, savaşı önleyebilecek bir demokrasi zaferi kazanmamız da aynı derece de mümkündür. Şimdilik bu kadar hocam benden.

Onur HAMZAOĞLU: Aydın ağabey çok teşekkür ederiz. Şimdi de Tülin hocam, Tülin Öngen ile devam ediyoruz.

Tülin ÖNGEN: Onur ve Aydın'ın Türkiye'deki siyasal konjonktürle ilgili değerlendirmelerine büyük ölçüde katılıyorum. Ben daha çok böyle bir konjonktürü yaratan daha genel toplumsal süreçlerden söz edeceğim. Konjonktürel sorunlar ile yapısal ve tarihsel sorunlar arasında organik bir ilişki vardır. Hangi sorun olursa olsun bu diyalektik mutlaka gözetilmelidir. Aksi halde hem teşhis hem de tedavide yanılabiliriz. İnsan bedeni ve

yaşamı gibi toplumsal beden de organik bir bütündür. Ne yazık ki son yüzyılda gerek tıp bilimleri gerekse toplumbilimleri alanında sorunları partikülarist, pozitivist-ampirist bir bakış açısıyla ele alan bilimsel bir anlayış hakim olmuştur.

Bugün yaşadığımız sosyal ve siyasal sorunlar, ne Türkiye veya bu coğrafyaya ne de bugüne özgüdür. Bütün genel krizlerin belirgin özellikleridir. Genel krizler, konjonktürel krizlerden farklı olarak doğrudan üretimin alanıyla ilgili yapısal sorunlardan kaynaklandığından salt ekonomik alanla sınırlı kalmaz, ekonomi dışı alanlara da sirayet ederler.. Geçmişteki bütün büyük ekonomik krizlere baktığımızda sosyal ve siyasal istikrarsızlıkların, toplumsal parçalanma ve çatışmaların, uluslar arası, bölgesel savaş ve iç savaşların, otoriter-totaliter ve militarist rejimlerin en çok bu dönemlere ortaya çıktığını görürüz. Nitekim 19. Yüzyılın son çeyreğindeki genel kriz, 1.Dünya Savaşı ve imparatorlukların parçalanmasıyla, 1929 Krizi ise 2. Dünya Savaşı ve faşist rejimlerle sonuçlanmıştır. Irkçı, milliyetçi, mikro milliyetçi, cinsiyetçi ve dinsel ideolojiler ile etnik ve mezhepsel çatışmalar da her zaman ekonomik kriz dönemlerinde yükselişe geçmişlerdir. Aslında bunların hepsi, yığınların dikkatini başka yöne çekerek gerçek sorunların üzerini örtmek, toplumsal hoşnutsuzluk ve tepkileri dizginlemek, emekçileri kendi içinde (kültürel kimlikler üzerinden) bölerek sınıf mücadelesini alanını daraltmak için uygulanan küresel sermaye stratejileridir.

Kapitalizm bugün öncelerden çok daha derin, kapsamlı ve uzun süreli bir kriz yaşamaktadır. '60'ların sonunda üretim ve üretkenlikteki düşüşle başlayan, finansal dalgalanmalarla süren kriz kritik bir eşiğe doğru sürüklenmektedir. Çünkü genel krizler tarihsel dönüşüm uğraklarıdır. Bu noktada iki olasılık vardır: İlki, restorasyon, yani bir takım kapsamlı reformlar aracılığıyla düzenin yeniden yapılandırılmasıdır. İkincisi ise, devrim, yani başka bir üretim tarzına geçip, yeni bir sistem kurmaktır. '80'lerde başlayan restorasyon süreci halen sürmekle birlikte her hangi bir iyileşme gerçekleşmemiştir. Tersine yeni sorunlar gündeme gelmiştir. Neoliberal ekonomi politikaları, Yeni Sağ siyasal uygulamalar ve Yeni Muhafazakar sosyal programlar, sermayeye bir süre soluk aldırarak birlikte uzun vadede krizin daha derinleşmesi ve boyutlanmasına neden olmuşlardır Aynı sorun bölgesel, yerel ve iç savaşlar için de geçerlidir. Medeniyetler Çatışması, Yeşil Kuşak, İlimli İslam, Büyük Orta Doğu projeleri iflas etmiş, geniş bir coğrafyayı kaosa sürüklemiştir.

Kürt meselesine de daha geniş ve bütüncül bir perspektiften yaklaşmalıyız. Her şeyden önce tarihsel bir boyutu olsa dahi kapitalizmin yapısal özellikleriyle ilgili olduğunu görmeliyiz. Çünkü kapitalizm, eşitsiz ve bileşik gelişen bir sistemdir. Sınıfsal, bölgesel ve küresel eşitsizlikler, kapitalist birikim sürecinin olmazsa olmaz koşullarıdır. Sömürgecilik ve emperyalizm olmadan kapitalizmin küresel bir sistem haline gelmesi mümkün değildi. Bu yüzden kapitalist üretim ilişkileri geçerli olduğu sürece her türlü eşitsiz ilişki var olmaya devam edecek; sistem onları şu ya da bu biçimde yeniden üretecektir. Ezilen ve bağımlı grupların bir takım kısmi kazanımlar elde etmesi de bu gerçeği değiştiremeyecektir. Sermayenin milliyeti, dini, etnik kimliği ve cinsiyeti yoktur. Kürt halkı sonuçta da monolitik, türdeş bir bütün değildir. Ulusal ya da etnik mücadele sınıfsal eşitsizlikleri ikincileştirmiş olsa da çelişkiler devam etmekte, hatta giderek derinleşmektedir. Kalıcı bir çözüm istiyorsak madalyonun bu yüzünü de dikkate almalıyız. İttifakları da sınıfsal dayanışma temelinde kuralmalıyız. Bunun dışındakilerin yapay, geçici ve her an çözülmeye yatkın oldukları gerçeğini unutmamalıyız.

Onur HAMZAOĞLU: Tülin hocam çok teşekkür ederiz, şimdi de Cem hocam ile devam edelim. Cem Somel hocam buyurun.

Cem SOMEL: Teşekkür ederim. Kıymetli arkadaşlarım dünya sisteminin egemeni olan servet ve sermaye sahibi sınıflar aşağı yukarı 30-40 yıldır emekçilere karşı kazandıkları zaferlere yeni zaferler eklemeye devam ediyor ve emekçiler açısından yenilgiler sürüyor. Ortada dönen mücadelelerde iki hat teşhis etmek mümkün. Birincisi toplumu kimliklere bölüp kimlik mücadelesini kışkırtan bir hat, öteki hat ise kimlik mücadelesine karşı çıkan ve insanların maddi hayat şartlarını iyileştirmek, çalışma şartlarını ve bölüşümdeki paylarını iyileştirmek ve sosyal adalet için mücadele eden hat. Kimlik mücadelelerini kışkırtmak isteyenler çok çeşitli kurumlar, gruplar hâlinde ve çok çeşitli ülkelere dağılmış vaziyette ama hepsi aynı hatta birleşiyor. Maksatları maddi adaletsizlikleri ortadan kaldırmak için mücadele edenleri bir şekilde bölmek, dağıtmak. 1990'lı yıllarda bir Amerikalı sosyal bilimci medeniyetler çatışması başlıklı bir kitap yazdığında esas itibarıyla dünyada egemen sınıfların ne yapması gerektiğini anlatıyordu; durum tespiti yapmıyor, bilakis bir hattı savunuyordu. Nitekim başarıyla uygulanıyor. IŞİD'i, Le Pen'i, Putin'i, AKP'yi aynı hatta görebiliriz.

2007'de başlayan dünya iktisadi buhranı farklı kimlikteki insanları birbirlerine karşı, farklı dinlerden, mezheplerden, milliyetlerden insanları birbirlerine karşı kışkırtma çabasını artırdı. Çünkü iktisadi kriz çıkınca bölüşüm kavgasının sertleşmesi muhtemeldir. Bölüşüm kavgasını bastırmanın yolu kimlik kavgasını kışkırtmaktır.

İktisadi kriz kavramıyla neyi kastettiğimi açıklamak isterim. Bazı insanlar kapitalizmin krizi dediğinde, bilhassa önüne "yapısal" sıfatını koyunca, firma, banka, devlet, borsa gibi kurumların bir şekilde çözüldüğü, yıkıldığı ve ortaya çıkan anarşide sermayedarların emekçilerin önünde diz çöküp "yeni bir düzen kur" dediğini tasavvur eder gibi konuşur. Yani bazı insanlarda kapitalizmin kendi kendine yıkılacağı yolunda bir kanaat var. Bu kanaatte değilim. Kapitalizmde kriz, göstergelerde gayrisafi yurtiçi hasılanın artış oranının azalması şeklinde kendini gösterir. Bazı banka ve firmalar iflas eder. Devletler olağan dışı para ve maliye politikaları uygular. Ancak krizler gerçekte emekçilerin başında patlar, emekçilere yansır. Yoksa sistem işlemeğe devam eder, çözülmez. Dolayısıyla kapitalizm buhrana girdiğinde bundan emekçiler açısından hayırlı bir netice beklemek doğru değil. Çünkü bunalımdan kendiliğinden bir çözüm çıkmaz. Sosyal adalet mücadelesi açısından, gayrisafi yurtiçi hasıla artış oranının azalmasının, yeni para ve maliye politikaları uygulama mecburiyetinin, devletlerin borçlanmasının, firmaların batmasının emekçiler üzerinde etkisi olumsuz olmaktadır. Çünkü işsizlik artar ve ücretler düşer. Krizlerin uzun dönemde nereye varacağını söylemek için doğrusal, determinist bir tarih anlayışı benimsemiş olmak lazım.

Türkiye'de de mevcut iktidar kimlik mücadelesini kışkırtmaktadır. Hâkim olan parti değişik şekillerde Sünnî Müslüman Türk kimliğini temsil ettiğini belli ediyor.

Kimlik mücadelesiyle sosyal refah ve alternatif sosyal proje mücadelesi bazan tuhaf bir şekilde kesiyor. Mesela Amerika Birleşik Devletleri 2003'de Irak'ı istila ettiğinde Türkiye Cumhuriyeti hükümeti Irak'ın kuzeyinde özerk bir hükümetin kurulmasına karşıydı ve buna muhalefet ediyordu. Fakat günümüze geliyoruz, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuzey Irak'taki özerk bölgesel yönetim ile münasebetleri gayet iyi. Hatta hükümet bölgesel yönetime neredeyse devlet muamelesi yapıyor. Anlaşmalar, yatırımlar yapıyor. Buna mukabil Türkiye Cumhuriyeti, Suriye'nin kuzeyindeki Kürtlere karşı farklı bir poli-

tika uyguluyor. Demek ki mesele sadece etnik fark ve kimlik meselesi değil. Türkiye Cumhuriyeti'ni eğer Türkiye sınırları ötesinde Kürtlerin herhangi bir siyasi oluşum kurması tehdit ediyor ise Kuzey Irak'takinin daha büyük tehdit olması gerekirdi. O yönetim neredeyse bir devlet oldu, bağımsızlık referandumundan bahsediyorlar. Suriye'nin kuzeyinde ise Kürtlerin alternatif demokratik bir idare yapısı ve alternatif sosyal projesi var. Esas itibarıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni Rojava'ya karşı hassas hale getiren, bu projedir. Dolayısıyla bir taraftan etnik mesele ön plana çıkarılırken; Türkiye Cumhuriyeti'nin öteden beri Orta Doğu politikasında Kürtlerin devletleşmesi kırmızı çizgi iken, bakıyoruz Kürtlere bakış açısı da Kürtlerin ideolojisine göre değişebiliyor.

İŞİD'den bahsedildi. İŞİD sanki tek bir oluşum, tek bir kavrammış gibi konuşulduğu oluyor. Kanımca İŞİD'in birden fazla boyutu var. Bir kere uluslar arası bir hareket gözüyle bakabiliriz, çünkü birçok ülkede İŞİD'e bağlılık beyanı veren gruplar var ve bir takım eylemler yapıyorlar. Bu gruplar kimlik mücadelesi yapıyor. Mesela Nijerya'daki Boko Haram İŞİD'e bağlılık beyan ediyor ve oradaki Hıristiyanları kesiyor. İŞİDciler bir yandan da kapitalist sistemin refah simgelerine karşı mücadele ediyor. Paris'te eğlence yerlerinde insanları katlediyorlar. Bunların dışında, ortada kurulmuş bir devlet var. Charles Tilly'e göre devlet bir bölgede kaba kuvvet, şiddet kullanma tekeli elinde tutan bir örgüttür. Tanıma göre İŞİD de bir devlettir. İŞİD Sykes-Picot anlaşmasını yırtarak, yok ederek Suriye'nin ve Irak'ın Sünnî bölgelerini birleştirdi. Orta Doğu'da emperyalistler tarafından çizilmiş yapay bir sınırı yok etti.

Türkiye açısından bunlar ne ifade ediyor? Türkiye'de de egemenler etnik ve mezhep kavgasını emekçileri bölmek için kullanıyor. 10 Ekimde Ankara'da yapılması tasarlanan gösterinin teması olan, emek demokrasi barış kelimeleri ile kastettiğimiz, kimlik siyasetini reddetme tavrıdır. Kimlik siyasetini reddetmek kimlikleri inkar etmek anlamına gelmiyor. Kimlik siyaseti, bir kimlikten bir grubu başka bir kimlikten olan gruba kışkırtmak şeklinde veya devletin muhtelif kimlik gruplarını ezmesi şeklinde tecelli ettiği için, kimlik siyasetini reddedenlerin ezilen kimlik gruplarının mücadelesini desteklemesi gerekiyor. Ortada bir zulüm olduğunda zulme karşı nefis mücadelesi verenlere sahip çıkmak adaleti savunmanın gereğidir.

Emek, barış, demokrasi şiarı etrafında birleşmek, mitingler düzenlemek sorunlara çözüm teşkil etmiyor. Çünkü sorunlar sermaye birikimine dayanan düzenden kaynaklanıyor ve sermaye birikiminden kazanan, sermaye birikimi sayesinde iktidar olan sınıflardan kaynaklanıyor. Buna karşı mücadele edebilmek için alternatif somut bir toplum projesi olması gerekir. Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra dünyada emek barış demokrasi taraftarı olan insanlar, alternatif toplum projesinden mahrum kalıp yeni bir alternatif toplum projesi inşa edemedikleri için bu hat sürekli geriledi, yenildi. Alternatif toplumsal proje geliştirmediği sürece gerilemeye devam edecek.

Yirminci yüzyılda barışı demokrasiyi sosyalizmi özleyenler, bu idealleri gerçekleştirmek isteyenler hem Marx'ın, Lenin'in eserlerinde yeni bir toplum düzen tasarımı buldukları için, hem de Marx, determinist tarih perspektifiyle sosyalizmin mutlaka gerçekleşeceğine dair insanlara emniyet ve güven verdiği için cesaretle mücadele ediyordu. Ancak Marksizm - Leninizm ilkelerine göre yönetilen Sovyetler Birliği kurumsal çözülme ile bozulup 1992 yılının başında dağıldığında bu inanç büyük ölçüde kayboldu. Kimileri anarşizme yöneldi, kimileri liberalizme yöneldi. Üstelik İran'da aykırı bir devrim oldu. Geniş halk yığınları ayaklandı, şahı kovdu ve ulemanın ağırlıkta olduğu bir rejim kuruldu. İran anayasasını okuduğunuzda emeği korumak, paylaşma gibi ilkeler buluyoruz. İran Devrimi de doğrusal tarih inancını sarstı.

İnsanların barışa, demokrasiye, paylaşmaya ihtiyacı var. Sosyal adalet tercihimizi bir yana bıraksak bile, kapitalizm çevre felaketlerine sebep olmakta; gezegeni yok edecek. Dünyada acilen emek barış demokrasi sosyalizm mücadelesi verenlerin somut bir toplumsal projeye; kısa, orta, uzun vadeli alt projelere kafa yorması lazım. Türkiye'de böyle bir proje uygulamaya konup dünya sistemiyle ilişkiler bozulduğunda, Antalya'ya gelen turistlerin sayısı azaldığında, Antalya'da turizmden ekmek yiyen emekçilerin desteğini kazanmış olmak gerekir. Günümüzde kapitalizm öyle bir hale geldi ki, sosyal güvenlik kurumlarının portföylerinde şirketlerin hisse senetleri var, tahvilleri var. Yani sosyal güvenlik kurumlarında alın teri birikmiş olan ve oradan gelecekte emekli maaşı bekleyen emekçilerin menfaati New York borsasındaki hisse senet fiyatlarına, İstanbul Menkul Kıymetler Borsasındaki hisse senet fiyatlarına bağlanmış. Bu gibi sorunların emekçilerden yana çözümünü planlamadan sadece emek barış demokrasi sloganıyla sermaye

cephesini geriletemeyiz. Emek barış demokrasi sloganı kimlik siyasetine karşı çıkmayı ifade ediyor; onun ötesinde alternatif bir düzen projesi ifade etmiyor.

Seçim sonuçlarına gelelim. Türkiye'de ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin internette parti programında vaad edilen, Adalet ve Kalkınma Partisinin uyguladığı sosyal ve iktisadi politikalarıdır; esas itibarıyla farklı bir şey yok. Cumhuriyet Halk Partisinin yazılı programı Adalet ve Kalkınma Partisinin liberal ilkelerini benimsemiş ise, seçim sonuçlarına hayret edilmez. Diyebilirsiniz sıradan vatandaş Cumhuriyet Halk Partisinin programını okumuyor. Partinin politikaları da ortada. İki gün önce Cumhuriyet Halk Partisi'nin Sosyalist Enternasyonaldeki temsilcisinin PYD'nin Sosyalist Enternasyonel'e üyeliğini engellemeye çalıştığı haberi yayımlandı. Kimlik siyasetinin bu partiye bile ne kadar bulaştığını görüyoruz. Ana muhalefet böyle olunca seçim sonuçlarına şaşılmaz. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAOĞLU: Hocam çok teşekkür ederiz, şimdi de Metin ağabey, Metin Çulhaoğlu ile devam ediyoruz.

Metin ÇULHAOĞLU: Arkadaşlar ben Aydın'ın en başta çizdiği çerçeveden hareketle, o çerçeveden kendimce çıkarım yapabildiğim üç sonuçla başlamak istiyorum.

Bu üç sonuçtan her biri dünyanın bugünkü durumu ve AKP iktidarını bu ortamda nereye oturduğunuyla ilgili olup biraz paradoksal ya da ters gelebilir. Şöyle özetleyeyim bu üç noktayı:

Birincisi, bugün dünya hiçbir spesifik yere gitmemektedir. Dünya kapitalizminin kendini yeniden yapılandırmasıyla ilgili bir proje ya da vizyon yoktur, ama AKP Türkiye'yi bir yerlere götürmek istemektedir, bu anlamda Türkiye'yi yeniden yapılandırma projesi vardır.

İkincisi, dünya kapitalist sistemi bugün ideolojik cephanesi, donanımı açısından tarihinin en zayıf, en çaresiz dönemini yaşamaktadır. Buna karşılık bu sistemin bir parçası olan AKP iktidarı çok sıkı, sert diyebileceğimiz bir ideolojik çerçeveye, doğrultuya sahiptir.

Üçüncüsü, dünyanın hemen hemen tüm ülkelerinde sermaye sınıfının siyasal iktidarlarının

izleyeceği dış politika, iç politika, rejim meseleleri vs. konusunda söyleyecek sözleri vardır ve bu sözler tamamen olmasa bile önemli ölçüde hayata geçer. Dünyada genel olarak kapitalist ülkelerde böyledir. Buna karşılık Türkiye’de AKP iktidarı dış politikadan eğitim politikalarına vs. kadar sermaye sınıfına mırın kırın etme dışında herhangi bir alan bırakmamaktadır. Kendi bildiğini yapmaktadır.

Dolayısıyla bu üç alanda dünya belirli bir yerdeyken AKP başka bir yerededir. Yanlış anlaşılmasın; dünya bu konularda iyi bir yerde, az çok sineye çekilebilir bir yerde de bizde AKP tersine gidiyor anlamında söylemiyorum, zaten kısaca açıklamaya çalıştığım da zannedersen ortaya çıkacaktır. Şimdi dünya hiçbir yere gitmiyor, dünya kapitalist sisteminin yeniden yapılanmasına ilişkin net bir proje yoktur, ama AKP’nin muhakkak vardır demiştim. Dünyanın yoktur derken şunu kastediyorum: iki kutuplu dünyada en azından o kutuplardan birine mensup olanlar ya da ne kadar oluyorsa bilmiyorum ama dışarıdan gözleyenler, teknolojik, ekonomik yarış var vs. iki kutuplu dünyada iki sistem birbiriyle mücadele ediyor, buradan bir şey çıkacak diye bir en azından vizyon geliştirilebilirdi. 1991’de dünya sosyalist sistemi çöktükten sonra 10 yıl süreyle, 2011 yılına kadar aşağı yukarı şöyle bir mutabakat vardı: Sosyalizmin imkânsızlığı ortaya çıktı ama kapitalizm de kendi kusurlarından, yetersizliklerinden gerekli dersleri çıkardı. Dolayısıyla dünyamız şimdi yönetimin yani government değil yönetişimin egemen olacağı, governance’in egemen olacağı, eşitsizliklerin giderileceği, sivil toplumun daha önce sahip olmadığı ağırlığa, toplumsal, siyasal karar alma süreçlerinde vs. sahip olacağı bir yere adil küreselleşme ile birlikte gidiyordu.

On yıl sürmüştü, bu süre içinde insanlar en azından dünya şuraya götürülmek isteniyor anlamında bir fikir bir çıkarım yapabiliyorlardı. 201 yılından bu yana yani bunun tarihi olarak 11 Eylül saldırıları da verilebilir, böyle bir şey yoktur; ama AKP’nin ben bu ülkeyi şuraya götüreceğim anlamında vizyonu vardır. İkincisi bugün dünya kapitalist sisteminin ideolojisi nedir diye sorarsanız şundan başka hiçbir şey söyleyemezsiniz: bugün dünya kapitalist sisteminin ideolojisi kendi yarattığı olumsuzluklara bakıp bunlar olmamalı demekten, bunun için uluslararası toplantılar düzenlemekten, bunun için uluslararası anlaşmalar yapmak, deklarasyonlar yayınlamaktan ibarettir. Böyle ideoloji olur mu? Bir sistem, bir dünya sistemi kendi ideolojisini ancak kendi yarattığı olumsuzlukların inkârı, bunlar olmamalı

noktasından türetebiliyorsa o sistem artık kendi özgün ideolojik barutunu tüketmiş demektir. Kadınlara şiddet olmasın, çocuklar şöyle oluyor olmasın, iklim değişikliği var bilmem ne emisyonları çok arttı azalsın vs. sanki bunlara başka bir şey neden oluyor. Bu anlamda negatif bir ideoloji gerçek anlamda özgün ideoloji üretimi sayılamaz, bu anlamda dünya kapitalist sistemi ideolojiden yoksundur.

Buna karşılık AKP iktidarının ciddi bir ideolojik yapının olması vardır, en azından kendi açısından bir ideolojiyi temsil etmektedir. Bugün ara sıra Koç şundan şikâyet etti, bilmem ne böyle yaptı diye duyuyorum ama üçüncü noktayı söylüyorum. Eğer siyasi iktidarı bir orta noktaya koyup onun bir tarafına devleti diğer tarafına da çeşitli katmanlarıyla birlikte sermaye sınıfını koyacak olursanız AKP Türkiye’de daha önceki hiçbir iktidar döneminde görülmediği ölçüde hem devlete hem de sermaye sınıfına egemen, onun dokularına nüfuz etmiş, bu iki cepheyi de kendi hegemonyası altına almış durumdadır. Böyle bir yeniden yapılanma içerisinde, yeniden yapılanmada ileri adımlar atmaktadır.

Peki, bu üç noktadan hangi sonuçları çıkarabiliriz? Bir kere bir zamanlar çok modaydı genç subaylar rahatsız lafı vardı ya bir zamanlar, emperyalist odaklar rahatsız, tabi emperyalist odaklar demiyordu ama Pentagon rahatsız, Washington rahatsız, neden rahatsız? AKP de çok burnunun doğrultusuna gidiyor, ipini çektiler ya da çekecekler. Palavradır, saçmadır, AKP iktidarına ilişkin hoşnutsuz oldukları noktalar olabilir ama hiçbir şekilde AKP’nin ipini çekip onun ayağını kaydıracak bir kararlılık ve niyet taşımamaktadırlar. Bunu abartmak saçmadır, böyle bir şey olabilmesi için dünya emperyalist kapitalist sisteminin gerçekten siyasal, ideolojik vs. alanda az çok gelişkin bir yapılanması olması gerekir ki AKP buraya oturmuyor diye onun hakkında girişimlerde bulunsun, böyle bir şey yoktur. Birincisi bu sonucu çıkarmamız lazım. İkincisi aynı anlama gelmek üzere Türkiye’de, pardon çay gelsin de...

Şunu diyordum: AKP’nin ipinin çekilip çekilmemesi meselesinden bahsediyordum. Bu söylediğimin bir türevi olarak Türkiye’de belirli anlamda restorasyon olması da bana göre kesinlikle mümkün değildir. Şunu kastediyorum: AKP’nin 13 yıllık iktidarı sırasında gerçekleştirdiği radikal sayılabilecek dönüşümleri, girişimleri tersine çeviren söz gelimi 13 yıllık AKP iktidarının bazı sivriliklerini törpüleyen, söz gelimi eğitim sisteminde eskiye dönen, söz gelimi bazı özelleştirmelerden rücu eden, bazı yerleşik

politikardan vazgeçen bu anlamda bir restorasyon Türkiye’de kesinlikle ve kesinlikle mümkün değildir.

Dolayısıyla buradan şunu söylemiyorum, AKP iktidarı ebedi bir iktidar olacaktır demiyorum. Yarın AKP iktidarı da berhava olabilir, böyle bir parti belki de ileride az bir olasılık ama Doğru Yol Partisi, ANAP akıbetine uğrayabilir ama böyle olsa bile geride ciddi bir Procrustes yatağı bırakacaktır. Ondan sonra kim gelirse gelsin AKP’nin bıraktığı yatağa göre kısa ise bir taraflarından uzatılacaktır, uzun ise bir taraflarından kesilecektir. Bu anlamda AKP’nin isim olarak kendisinin değilse bile zihniyetinin, mantığının kalıcı olduğuna işaret etmek gerekiyor. Şimdi benim çıkardığım notlar bunlar ama başka noktalar da var. Dikkat ederseniz Aydın sunuşunu yaptı, en enigmatik görünen, iyice bir muamma gibi görünen mesele hepinizin de dikkat etmiş olacağı gibi ve kaçınılmaz şekilde Kürt meselesidir. Yani bunun kolay bir çözümünü yoktur. Sorun Kürt halkının haklı talepleridir diye genel hatlarıyla tarif edebilir de detayları, içindeki özneler, içindeki öznelerin birbiriyle ilişkileri bakımından tam bir muammadır Kürt sorunu.

Şöyle düşünüyorum: Zeki Demirkubuz muamma kavramını işlerken bireyi değil de daha makro ölçekli ulusal, toplumsal sorunu ele alayım diye karar verse herhalde Kürt sorununu ele alırdı. Yani Zeki Demirkubuz’a yakışır şekilde muammalı, enigmatik boyut taşıyan bir konu. Bu konuda çok fazla bir şey söylemek istemiyorum ama şu çok açık herhalde en azından onu söylemek mümkün. Yani bu böyle, bugünkü minvalde gitmez. Mesela devletle yeniden masaya oturulur, sadece o boyutu kastetmiyorum, Öcalan İmralı’dan yeni bir mesaj verir, sadece bunlardan bahsetmiyorum. Benim kastettiğim görebildiğim kadarıyla şudur: Kürt siyasetini bir bütün olarak ele alacak olursak Kürt siyasetinin kendi içinde de bir takım dinamikleri gündemde. Selahattin Demirtaş’ın birkaç gün önce çıkıp “içimizde Erdoğan sevdalıları var” demesi herhalde laf olsun diye edilmiş bir şey değildir. Mutlaka Kürt siyasi hareketi, Kürt özgürlük hareketi içinde bazı dengelere değen bir yanı vardır. Bu konularda dediğim gibi çok fazla ayrıntıya girmeyi ben mümkün görmüyorum. Belki bazı arkadaşlar biliyorlardır ama benim açımdan bu mesele hala Zeki Demirkubuz bireyi gibi bir şey olduğu kanaatindeyim. Barzani ilişkileri, dört coğrafya vs. akıl sır ermez anlamında demiyorum, şöyle çözülür demek klasik anlamdaki laflar dışında, Kürt halkı istediği gibi yönetilsin, anadilinde

eğitim görsün gibi sözler söylemenin ötesinde ben çok fazla şey söylemenin mümkün olduğunu düşünmüyorum.

Ufak ufak noktalarla bitireceğim, şimdi arkadaşlar bu AKP’nin %49,5 oyu var. Bu %49,5 oyun aşağı yukarı yarısı ya da %20’lik kısmı icabında sokak gücü olabilecek çekirdek insanlardır. Şunu anlatmaya çalışıyorum, Aydın’la biz aşağı yukarı aynı yaşlardayız. Demokrat Partinin son dönemlerini hatırlarız, o zamanlar 13-14 yaşlarındaydık, şimdi mesela o dönemdeki yani 1959-1960 yıllarındaki eceligelen köpektabirediliryao tıpkör gözüne parmak şeklindeki bazı kesimlerde nefret uyandırdı. Bunlar neydi mesela? Benim yaşadığım taşra kentinde anadan babadan CHP’li diğ hekimini bilmem ne bey, avukat bilmem ne, başöğretmen bilmem kim yani elit lafını kullanmak istemiyorum ama cumhuriyetin seçkin diyebileceğimiz kesimleriydi nefret edenler. Şimdi AKP ve Erdoğan’a yönelik nefret bana göre Demokrat Partiye, daha sonraki yıllarda Milliyetçi Cephe iktidarlarına vs. yönelik nefretin çok daha ötesine geçmiş durumda. Dolayısıyla ben bunu AKP’ye karşı yürütülecek mücadele açısından bir avantaj olarak görüyorum. Yani bu bilenmişliği, kararlılığı vs. %50 olabilir nicelik olarak ama bu oran içinde nasıl kararlı, militan bizim %50’miz içerisinde de bu anlamda mücadelede kararlı unsurların olmasının bir avantaj olduğunu düşünüyorum.

Buradan cephe meselesine gelecek olursak arkadaşlar ne yazık ki trajik mi demek doğru olur bilmiyorum ama sözlerimi zaten böyle bitireceğim. Ben Türkiye’de toplumsal ve siyasal mücadelelerde tanık olduğum dönemler içerisinde sol, ilerici, demokrat ne dersiniz deyin o güçlerin bir araya geldikleri bir cepheye duyulan ihtiyacın bu kadar dayatıcı, bu kadar bastırıcı olduğu başka bir dönem hatırlamıyorum. Ancak cephe denen kavramın bu kadar erozyona uğratılması, yıpratılması açısından da son bir buçuk yıldaki kadar olumsuz bir dönem geçirdiğimizi hatırlamıyorum. Bu da herhalde trajik bir durum oluyor diyerek bitireceğim.

Onur HAMZAOĞLU: Çok teşekkür ederiz Metin ağabey. Dilerseniz bir 13 dakikalık ara verelim. 13 dakika sonrasında da Danışma Kurulu üyelerimizin ikinci turu ile belki birbirlerinin konuşmalarına yönelik tamamlamaları ve soruları sonrasında biz (Hakem Kurulu), Danışma Kurulumuza yönelik kendi sorularımıza geçelim. Evet dakikamız başladı.

2. OTURUM

Onur HAMZAOĞLU: Değerli konuklarımız, sevgili arkadaşlar ikinci oturumumuza uygun görürseniz öncelikle Danışma Kurulu üyelerimizin ikinci turlarıyla devam edelim. Onun dışında kalan süreyi saat 17'de tamamlayacağımızı düşünürsek öncelikle lütfen sorularımıza ayıralım. Bizim kendimiz için sorularımız varsa onları tamamlamaya çalışalım. Onlar bittikten sonra, sizler de uygun görürseniz, eğer katkı koymak gereken bölümlerimiz varsa bizler için söylüyoruz oraya yönelik katkılarımız olsun. Ne dersiniz böyle bir planlama için? Teşekkür ediyorum. Aydın ağabey birinci tura sizinle başlaştık isterseniz sizle devam edelim.

Aydın ÇUBUKÇU: Ben bir noktayı biraz açmak istiyorum. Diğer arkadaşların söylediklerinde öyle uzun boylu itiraz edeceğim, hayır öyle değildir diyeceğim bir şey yok. Aşağı yukarı hepimiz birbirini tamamlayan ya da ayrıntılarına inen şeyler söyledik. Esasta bir görüş ayrılığı yok benim açımdan. Fakat bir şey eklemek istiyorum. 7 Haziran seçimlerinden sonra bilinçli bir gerilim politikası izlendi ve sonuçta her gerilimde fiziksel olarak olabilecek şey oldu. Uçlara doğru bir güç birikmesi diyebileceğimiz bir şey oldu. Fakat AKP'nin temsil ettiği uç çok netti, niteliği belliydi ve o yapıyı oluşturan temel unsurlar gerçekten o uçta birleşenlerin birleştiricisi olma özelliği taşıyordu. Diğer tarafta ise uç oluşmadı, bir yığılma belki, bir karşıda durma diyebileceğimiz pozisyon alış vardı ama niteliği belli değildi. Neden bu taraftasınız? Bir tek figür karşıtlığı nedeniyle! Bunu Bülent Arınç iyi ifade etti; nefret! Ama bunun doğru dürüst bir içeriği yoktu. Tamam, nefret ama karşılığında ne olsun, bu gitsin ne gelsin, buna bir cevap yoktu. Öbür tarafın cevabı netti bu gitmesin! Özellikle 1 Kasım seçimlerinde bunun sebepleri de açıklanmış oldu: istikrar ve güvenlik. İktidarın verdiği 2 slogan o tarafın birleşme gerekçesini de açıkladı. Bu tarafta ise bir şey yoktu. Şimdi cepheleşmeden, cepheden söz ediyoruz Metin'in dediği gibi gerçekten epey hırpalanmış bir kavram ama bunun yerine ne kullanacağımız da belli değil. Bunun içeriğini dolduran, bu ucun karakterini belirleyen unsurlar neler olmalıdır? Bunun etrafında bir birlik, onların çimentosu olabileceği bir birlik nelerden oluşur, bunların netleştirilmesi önemli. Toplumsal muhalefetin belli başlı dinamiklerinden söz ediyoruz işçiler, emekçiler, ezilen halklar, hor görülen mezhepler ve Gezi ile birlikte önem kazanan kimi sosyal gruplar... Bütün bunları eskiden beri kullanageldiğimiz terimlerle kent

ve kırsal yoksulları, emekçileri, işçileri kent küçük burjuvazisi diye adlandırabiliriz ama bu adlandırma pek bir şey ifade etmiyor. Sadece sınıf karakteri bakımından bu vurgunun önemli olduğunu düşünüyorum. Geziye baktığımız zaman gördüğümüz şeyi hep şu şekilde özetlemek mümkündür diye düşündüm. Mesela işçiler var mıydı? Evet, vardı ama birey olarak vardı! Tek tek on binlerce işçi vardı ama sınıf olarak gelmemişlerdi. Sınıf karakterleriyle, sınıf talepleriyle, sınıf örgütleriyle değil. Genç işçiler çok büyük bir çoğunluktaydılar, çalışan insanların büyük kısmı o hareketlere katıldılar fakat sonra dağıldılar. Geçenlerde Evrensel Gazetesinde bir işçi mektubu yayınlandı, son derece ilginç bir mektuptu. Bursa'daki direnişin başından sonuna kadar yer alan, örgütlenme yapan, mücadele eden bir işçinin mektubuydu. Mektup, neden AKP'ye oy verdim sorusuna bir cevap veriyordu. Sınıfın mücadelesine katılmanın kendisini ne kadar geliştirdiğini, diğer işçilerle birlikte mücadele etmenin farklı sektörler, farklı fabrikalar, bunlar arasındaki dayanışmanın önemini çok iyi kavramıştı arkadaş ama AKP'ye oy vermekten de kaçınmamıştı. Şöyle diyordu; fabrikadaki ben ile eve gidince ortaya çıkan ben birbirinden farklıydı. Evdeki AKP'ye oy verdi, fabrikadaki vermedi; çünkü TOKİ'ye borcum vardı, hepsi bu, diyor. TOKİ müdürünün kendilerini defalarca topladığını, eğer AKP iktidardan düşerse borçlarımızın üçe katlanacağını, evlerimizin elimizden alınacağını söyledi diyor. Şimdi düzene bağlayan bağlardan söz etti Tülin konuşmasında. Çeşitli biçimlerde, hem sınıfın temel niteliklerini bozan iş süreci uygulamaları, hem sendikaların alabildiğince zayıflatılması vs. Bütün bunlara rağmen, mektubu yazan işçinin söylediği gibi, fabrikadaki işçiyle evdeki işçi arasında bir fark var ve bizim dayanağımız fabrikadaki işçidir. Onun mücadelesinin esaslarını kendi esaslarımız olarak belirleyen bir programa ve mücadele hattına sahip olduğumuz takdirde işçi sınıfının böyle bir cephede, gruplaşmada ya da uçlaşmada kolay kolay karşı tarafın ucunda yer almayacağını ümit etmek zor değil. Sınıf karakteri belirgin ve bütün sosyal muhalefet unsurlarını birleştiren bir hatta ihtiyacımız var, böyle bir çalışmaya ihtiyacımız var. Kısaca ekleyeceğim bu kadar.

Onur HAMZAOĞLU: Araçlarla ilgili bir şey söylemek mümkün mü? Bu bir araya getirebilmek, cephenin her ne boyutta olursa olsun oluşmasını sağlamak adına.

Aydın ÇUBUKÇU: Önemli olan bazı şeyler var tabii, mesela HDK Halkların Demokratik Kurultayı

bir denemeydi ama orada farklı işleyişler, farklı endişeler özellikle de Kürt hareketinin kendi hedeflerini belirleyici kılan bir yol izlemesi bu girişimin sönümlenmesine yol açtı. HDP kurulduktan sonra da artık gerekli görülmemesi bunu söndürdü. Haziran Hareketi de bence çok önemli bir girişimdi, fakat orada da bizim eleştirdiğimiz bir nokta vardı. Kürt hareketini ikinci planda tutan, onlarla ilişkiyi erteleyen bir tutum vardı. Fakat seçimlerin hayırlı sonuçlarından birisi bütün bu yanlışları açıkça görebileceğimiz yeni bir zeminin oluşması oldu. Yani Metin'in son cümlesinde dediği gibi çok fazla tartışacak, kaybedecek bir şeyimiz yok. Acilen ne yaparsak yapacağız duygusu bu derslerden iyi sonuçlar çıkarmamıza yol açtı. Ben ilerleyen zaman içinde, kısa bir dönem içinde yeni birliklerin oluşabileceğini ve saçma sapan işlerle uğraşmadan doğrudan doğruya güzel araçlar inşa etmenin yollarını bulacağımızı düşünüyorum. Araçlarda öncelik sınıfın temel örgütleridir, sendikalardır. Her düzeydeki kamu emekçilerinin ya da işçilerin örgütleridir. Buralardaki feci durumu sonlandıracak çalışmalar önemlidir. Yani sendikaları sendika haline getirmek önemlidir. TÜRK-İŞ'in son kongresindeki rezaleti biliyoruz hepimiz. Bir işçi sendikaları konfederasyonu olmaktan çıkmıştır. TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların çoğunluğu da konfederasyon da. Ama aynı zamanda işçiler arasındaki hareketlilik yeni sendikal arayışlara yol açmıştır. Özellikle sınıfın lokomotif diyebileceğimiz sektörlerdeki işçilerin açık bir arayış içine girmiş olmaları, kitlesel olarak bu yönde eylemler yapıyor olmaları, eylemler sırasında kendi aralarındaki siyasal farklılıkları, sektörel farklılıkları bir kenara bırakarak dayanışma ve birlikte inşa gibi etkiler göstermeleri son derece önemli. Bu değerlendirilebilecek bir dayanak noktasıdır. Şurası açık, eğer bir sosyal güç genel örgütlenmenin motoru halinde değilse muhalefet daima dağınık ve amacından uzak örgütlenmeler etrafında toplanır. Gezi bir takım örgütlenmeler yarattı ama amacı netleşmedi, hiçbir zaman orada haykırılan sloganların ötesine geçen bir gelişme göstermedi. Fakat bıraktığı miras özellikle mahalle örgütlenmeleri ve forumlar şeklinde kimi yerlerde devam eden, şimdi de meclisler biçiminde İstanbul'da birkaç yerde kendilerini örgütleyen halk kesimleri yine işçilerin içinde bulduklarına benzer bir arayış ve örgütlerini kendileri inşa ederek daha ileriye götürme çabası içindeler. Velhasıl örgütlü ve amaçları netleşmiş, kısa vadede ne yapabilecekleri konusunda umut taşıyan örgütler böyle bir toplumsal hareketin temeli olabilirler. Tek ihtiyacımız, farklı yerlerde de defalarca söylüyorum, küçük zaferler elde ederek büyüklerini elde

edebileceğimize dair bir umudu büyütme. Hep yenilen, hep dayak yiyen bir kitlenin ertesi gün yine aynı işe kalkışması zor oluyor. Biraz küçük de olsa bir şeyler kazanarak ilerleyen bir yol ve o küçük kazançları öne çıkartan, abartan, onların etrafında yeni örgütler kuran bir çalışma tarzı bana önemli görünüyor.

Onur HAMZAOĞLU: Aydın ağabey çok teşekkür ederim. Tülin hocam hem tartışma hem sunumunuza tamamlama hem de çözümler başlığı altında buyurun.

Tülin ÖNGEN: Ben Aydın'ın bıraktığı yerden devam edeceğim. Kısaca şunu söylemek istiyorum: Toplumsal mücadele bir güç ve hesap işidir. Bunun için öncenesnel gerçeklik kavranmalıdır. En başta da hasmın ihtiyaç ve stratejik tercihleri bilinmelidir. Kapitalizm koşullarında zor (tahakküm) yerine rızaya dayalı (hegemonik) bir yönetim, düzenin bekası açısından daha hayırlı olsa da kriz dönemlerinde sermayenin zordan vazgeçme gibi bir lüksü yoktur. Bir kere birikimi restore edebilmenin ilk koşulu, sömürünün artması, bunun için de ekonomik baskının yoğunlaşmasıdır. Ne var ki ekonomik baskı, devletin yasal, siyasal ve ideolojik baskısıyla desteklenmediğinde kolayca kesintiye uğrayabilir. Krizden mağdur olan kesimler bir süre sonra seslerini yükseltmeye başlayabilirler. Geniş kesimlerin öfke ve tepkisini bastırmanın zor dışında başka bir yolu yoktur. Bu yüzden ben Türkiye'nin hiçbir sorununun müzakere ve uzlaşma yoluyla çözülebileceğine inanmıyorum. Çünkü çözülebilmesi için sistemin zora olan ihtiyacının ortadan kalkması gerekir ki, bu ancak kriz sonlandığında olasıdır. AKP zaten kriz yönetme potansiyeline sahip bir parti olduğu için iktidara gelmiş/getirilmiştir. Ve bu ihtiyaç devam ettiği içindir ki hala iktidardadır. Ara sıra kozmetik reformlar yapması veya açılım vaatlerinde bulunması, zaman kazanmak, göz boyamak ve öfkeyi yatıştırmak için başvurduğu hilelerdir. Kürtlerin ve emekçilerin artık bu hileleri yutmaması gerekiyor.

Bizim kuşak hocalarından çok şey öğrendi. Ben şahsen artık-değeri İdris Küçükömer'in derslerinde öğrendim. Kendisi Türkiye'de sivil toplumculuğun ilk teorisyenlerinden biri olduğu halde!. Özel mülkiyet rejimini İsmet Sungurbey'den öğrendim. Resmi ideolojiyle Tarık Zafer Tunaya'nın derslerinden edindiğim bilgilerle yüzleştim. Oysa onların hiçbiri sosyalistim, Marksistim diye geçinmiyordu, zaten bir kısmı da değildi. O dönem

bütün dünyada devrimci bir rüzgar esiyordu. Entellektüeli, bilim insanı, öğrencisi, sendikacısı, sanatçısı bu rüzgardan esinleniyor, onun ruhuyla besleniyordu. 12 Mart'ın, 12 Eylül'ün asıl hedefi de zaten bu ruhu yok etmek değil miydi? Büyük ölçüde de başarılı oldular. Nitekim gündelik ve bencil çıkarılardan, maddi hazlardan başka hiçbir şeyi umursamayan ruhsuz, amaçsız, mutsuz ve umutsuz güruhlar yaratıldı. Bu durum beni de zaman zaman bezginliğe itiyor, ama ben yine de çok kötümser değilim. Marx'ın "insan türünün işbirliği ve dayanışma içinde birlikte yaşamaya yatkın bir varlık olduğu ve toplumsal koşullar değiştiğinde bu özüne geri döneceği" yolundaki iyimser öngörüsüne katılıyorum. Bence Gezi İsyanı hepimize komünal bir varlık olduğumuzu hatırlattığı, kardeşlik ve dayanışmanın ütopya değil, gerçekleşebilir bir şey olduğunu gösterdiği için bu kadar geniş kesimleri etkiledi ve seferber edebildi. Gezi'nin esas kitlesi oraya hangi kimlikle ve amaçla gelmiş olursa olsun taşıdığı mülksüz yığınlardı. Sınıfsal bir bilinç ve inisiyatifle katılmamış olsalar da kitlenin çekirdeğini işçi sınıfı oluşturuyordu. Harekete damga vuramamış olmaları onların kusuru değil..

Onur HAMZAOĞLU: Tülin hocam çok teşekkür ederiz, Aydın ağabeyin bir eklemesi olacak. Aydın ağabey lütfen buyurun.

Aydın ÇUBUKÇU: Tülin'in konuşması, benim düşüncelerimi biraz eksik aktardığım izlenimi uyandırdı. Ben işçiler orada yoktu derken, şöyle bir ayırım yaptım: tek tek işçiler vardı, kadınıyla, erkeğiyle, hatta çocuk işçiler de vardı ama sınıf olarak orada değillerdi. Yani şöyle örnekleyeyim, Çarşı grubu 15 bin bazılarına göre 30 bin kişiyle kol kola girmiş vaziyette meydana girdiklerinde hava olduğu gibi değişti. O 15 bin Çarşılı delikanlı yerine 15 bin işçi, sınıf örgütleri olarak oraya geldiklerini hissettirebilmiş olsaydı işin rengi bambaşka olurdu. Sendikalarıyla, örgütleriyle, fabrikalardan gelmiş halleriyle gelselerdi, orada kendi taleplerini genel olarak Gezinin talepleriyle birleştiren, en azından ağaçla ücreti birleştiren bir tavır göstermiş olsalardı bambaşka bir şey olurdu. Sınıf olarak derken bunu kastediyorum yoksa mülksüzler oradaydı, Tülin de oradaydı ben de oradaydım ama birbirimizden haberimiz yoktu, sınıfımızla gitmemiştik. Birey olarak gitmiştik, birey olarak katıldı herkes oraya. Bunu söylemek istedim.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederiz. Tülin Öngen'den tamamlama alıyoruz.

Tülin ÖNGEN: Daha önce değindiğim noktayı biraz açmak istiyorum: Sınıf mücadelesinin en kritik uğraklarından biri Gramsci'nin mevzi savaşı kavramıyla nitelediği etik, ideolojik ve kültürel mücadeledir. Hep siyasal mücadelenin yolları üzerinde konuşuyoruz, oysa bu nokta bir o kadar, hatta belki çok daha önemli. Çünkü karşıt bir hegemonya kurmadan toplumsal ve siyasal bir güç odağı haline gelinmez. Bu yüzden yeni bir etik- politik kültürel iklimin oluşturulması için neler yapabileceğimiz üzerine de kafa yormalız.

Onur HAMZAOĞLU: Tülin hocam teşekkür ederiz. Şimdi Cem Somel hocamıza sözü veriyoruz. Buyurun hocam.

Cem SOMEL: Teşekkürler, şahsen az önce Tülin hocamın söylediklerinden farklı bir fikir serdedeceğim. Belki kötümserim ama ben Gezi Parkındaki gibi yaşanan olayların çoğalmasıyla kapitalizmin tasfiye edilebileceği kanısında değilim. Buna fırsat vermezler, imkan vermezler.

Tülin ÖNGEN: Vermediler zaten.

Cem SOMEL: Egemen sınıfın hem ideolojik gücü var, hem de sokak gücü var. Muhalefetin manevi gücü karşısında sopayı kullanmaktan imtina etmez. Onun için bence bu gibi eylemlerle beraber yani işyeri çapında ve semt çapında, kent çapındaki mücadelelerle birlikte dünya sisteminin sınırlarını çizdiği devlet çapında da iktidara yönelmek gerekir. Etkili muhalefet yapabilmek için iktidara yönelmek gerekir. İktidarda iddiası olmayan bir hareket etkili muhalefet olamaz çünkü iktidarı tehdit etmez. Etkili muhalefet edebilmek için iktidara yönelmek gerekir, iktidara yönelmek için de ülkeyi yönetme iddiası olmak gerekir. Buna da kadro ve program gerekir.

Tülin Hocamın bir sözünün zihnimde uyandırdığı bir meseleye değinmek istiyorum. Kanaatimce bugünkü dünya ortamında radikal İslamcı hareketlerin kullandığı bir araca, intihar saldırısı aracına kafa yormak gerekir. 10 Ekim'de Ankara'da iki kişi intihar saldırısı yaparak yüz küsur kişiyi öldürdü. O iki kişiyi telin ediyoruz. Devlet neden tedbir almadı, bunları neden tutuklamadı diye soruyoruz. Ama bu adamlar bu işi neden yaptı diye sormak da gerekmez mi? Niye Adıyaman'dan iki kişi çıkıp Suriye'ye gitti, orada bu görevi kabul etti? İntihar etmek kolay bir şey midir? Şahsen bu intihar eylemlerini herhangi bir psikolojik bozuklukla izah etmeyi doğru

bulmuyorum. Burada bilinçli bir karar var. İntihar eylemi yapanlar yaşamayı, hayatı reddetti. Onlara hayatı reddettiren, içinde yaşadıkları düzendir, gördükleri muameledir. Bu gençler hayat tecrübelerini bir şekilde tefsir edip çözümü bir yere gidip kendilerini imha ederken hasım olarak gördükleri çok sayıda insanı katletmekte buldu. Oysa yirminci yüzyılda sınıf zulmüne, ulusal zulme, sömürgeciliğin zulmüne isyan eden insanlar, dindar olanlar da dâhil, çoğunlukla sosyalizme yönelirdi, çözümü onda gördü. Onun için dünyada kurtuluş hareketlerinde komünistler genelde ön planda rol oynadı. O zamanlar zulme karşı mücadelede çözümü sosyalizmde gören insanlarla, aynı sosyoekonomik şartlarda benzer zulüm gören insanlar günümüzde sorunlarını neden kimlik kavgalarıyla çözmeye çalışıyor?

Kanımcı sebebi bu insanların sorunlara çözüm olarak kendi kimlik hâkimiyeti dışında alternatif bir toplum projesi görememesi. Onun için bazı insanlar İŞİD rejimine yöneliyor, onun adalet sağladığına inanıyor. İŞİD intihar saldırısı yapanların ailelerine de bakarak sosyal güvenlik de veriyor. Adam kendini uçururken bir sürü masum insanı da götürüyor. İntihar saldırısı yapan insanları düşünelim. Kendisini bu şekilde yok etmeyi göze alan insandaki nefret ve mücadele azmi eğer başka bir mecraya dökülse, bir sosyal proje mecrasına dökülse bu insanlar neler başarmazdı? Bu insanlardan ne fedakâr mücadeleler çıkmazdı? Ama ortada toplum projesi olmayınca... örneğin 2001'de birkaç Arap genci Amerika Birleşik Devletlerine gitti, uçuş kursuna devam etti, uçakların nasıl kaldırılacağını öğrendi, uçaklarla birtakım binalara saldırıp kendi kendilerini ve birkaç bin kişiyi yok etti. Bence bu insanları sapık veya cahil diye hafifsemek yerine bunlardaki muhalefet azminin boşa harcandığına hayıflanmak gerekir. Bundan sorumlu olduğumu hissediyorum, neslimi sorumlu görüyorum. Teşekkür ederim.

Onur HAMZAÖĞLU: Cem hocam teşekkür ederiz, Metin ağabey buyurun.

Metin ÇULHAOĞLU: Ben sadece iki noktaya değineceğim. İlki belki de Aydın'ın demin söylediklerinden biraz uzaklaşabilir ama sanmıyorum ciddi bir ayırım olacağını, anlaşabileceğimizi de zannediyorum.

Aydın, sendikalara, sendikaların görevlerine ve misyonlarına vurgu yaptı. Ben bir ölçüde farklı düşünüyorum, sendikaların yeniden sendikaya benzemesi, güçlü ve etkin olması vs. sadece

sol hareketin gücüyle ya da iyi, namuslu, dürüst sendikacıların varlığıyla olabilecek bir şey değil. Çünkü sendikaların gücü ve etkinliğini belirleyen demin saydığım faktörlerin dışında bir takım nesnel koşullar ve kısıtlar vardır. Sermaye birikiminin belirli biçimleri sendikaların güçlenmesine cevaz verir başka biçimlere vermez. Bugünkü sermaye birikim tarzı nedeniyle, 12 Eylül'ün sendikaları kapatması, eskisi kadar sıkı sendikacıların çıkmaması vs. gibi faktörlerin ötesinde sendikaların doğal birer sınırlarla karşılaştıkları, yani sermaye birikim biçiminden kaynaklanan bir duvarla karşılaştıkları ayrıca bunun kolay kolay aşılmasının mümkün olmadığını düşünüyorum.

Yani şunu söylemeye çalışıyorum, sendikalar olsun, düzgün vs. olsun ama ben Türkiye'de sınıf hareketinin yükselişinde örneğin 1970'li yıllarda olduğu gibi sendikal örgütlenmenin özel bir ağırlık taşıyabileceğine pek ihtimal vermiyorum. Buradan başka bir noktaya geçeceğim, bugün İleri portal'deki yazımda kısaca değindim. David Harvey diye hepimizin duyduğu bir Marksist vardır, o bu ay yayınlanan Roar adlı bir dergiye mülakat veriyor. Orada bu dediğim noktaya değinerek şuraya bağlıyor: Bir dönem fabrika gerçekten önemliydi, ama şimdi fabrika bazında örgütlenmenin nesnel sınırları var ve bu örgütlenme daha fazla engelle karşılaşıyor. İşyeri bazında, fabrika bazında örgütlenmeyi gözden çıkarmayalım ama mahalleler, yaşam alanları düzeyinde örgütlenme daha fazla ağırlık kazanıyor, diyor. Orada Gramsci'nin zamanında kullandığı mahalle konseyleri kavramına atıfta bulunuyor. Yani ben Aydın'la zıtlama açısından söylemiyorum ama demişti ki fabrikadaki işçi AKP'ye oy vermedi, evdeki işçi oy verdi dedi. Bunun tersi de olabilir, yani fabrikadaki işçi AKP'ye oy verip evdeki vermemiş olabilir.

Dolayısıyla yaşam alanları ideolojik vs. süreçlerin yaşandığı alanlar giderek daha fazla önem kazanıyor. Şunu da söylemek mümkün: İşyeri bazında özellikle ücrete odaklanan sınıf mücadelesinin nispeten bu dar sınırlar içinde kalması bir olasılıktır. Buna karşılık elbette güçtür, ama eğer olabilsen mekânsal anlamda, yaşam alanlarında, mahallelerde sınıf ağırlıklı örgütlenmelerin aynı anda sınıf mücadelelerine kent rantları, kentleşme, kapitalizmin kent talanı, çevre sorunu vs. gibi günümüzün aktüel bir takım boyutlarını da dahil etmeyi mümkün kılar diye bir ek yapayım.

İkincisi, bu cephe konusunda gerçekten çok fazla şey söylemek istemiyorum çünkü Türkiye'de sol bazı konularda fazla statükocudur. 1998 yılında ha-

tırıyorum bir örgüt, bir parti, ne söylesen "onlar geride kaldı, yeni şeyler söylemek lazım" diyordu. Bir gün geldi o zamana kadar hiç gündeme gelmeyen bir konu MHP güçleniyordu Türkiye'de MHP aracılığıyla faşizm ihtimali var mı? Birisi kalktı faşizmin bir tanımını yapalım dedi. Millet ayaklandı, faşizmin tanımı zaten yapılmıştır, 1933'deki Dimitrov'un tanımı... Her şey yeni olacak ama faşizm denilince 1930'larda Dimitrov tarafından yapılan tanım sabit olarak orada duruyor. Şimdi böyle bir statükoculuğu vardır Türkiye solunun.

Bir de cephe uzmanları vardır Türkiye'de, cephe lazım dersin şu tarihteki şu cephenin şu özelliği vardır ama sen faşizme karşı birleşik cephe istiyorsan o zaman şuna dikkat etmen lazım, Komintern'in ilk dönemindeki sınıf cephesi diyorsan o başkadır. Böyle cephenin adeta bir yemek tarifi gibi cephenin şu unsurunu kulak memesi kıvamına gelinceye kadar yoğuracaksın, diğerini suda şu kadar bekleteceksin falan, önce bu statükoyu kırmak lazım.

Bayazıt İLHAN: Sen konuşurken hemen çay getiriyorlar.

Metin ÇULHAOĞLU: Evet, bende dikkat ettim.

Onur HAMZAOĞLU: Bence arkadaşlar çay vermek ara gerektirmesin derseniz bunu halledebiliriz.

Cavit Işık YAVUZ: Metin hocaya daha çok söz verilmesini öneriyorum.

Metin ÇULHAOĞLU: Şimdi arkadaşlar neticede şunu anlatmaya çalışıyordum, bana göre bizim teorik, tarihsel vs. müktesebatımız yine yerli yerinde kalsın, ona icabında yine atıfta bulunalım ama önceliği güncel ihtiyaçlarımıza verelim. Bugün Türkiye'de bizim neye ihtiyacımız var? Hangi belayla uğraşıyoruz, bu belaya karşı güçleri hangi müşterek çatıda ya da oluşumda seferber edebiliriz? Birinci önceliği bu sorunun yanıtına verelim, ondan sonra gerekiyorsa tarihteki cephe örneklerine referansta bulunabiliriz.

Son olarak da Türkiye'deki Kürt meselesine ilişkin birkaç söz söylemek istiyorum. Benim kişisel düşüncem şudur; Türkiye'de eğer bugün Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bir devrim düşünürsak adına ne dersek diyelim ya da çok ciddi, radikal, ileriye dönük bir değişim düşünürsak bugünkü Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde bunu Kürt faktörü, Kürt halkı, Kürt insanı olmadan

yapmak mümkün değildir. Ancak şu mümkündür: Türkiye'de sol sosyalist hareketin Kürt unsuru olmadan da eli yüzü düzgün, siyasi süreçlere ağırlık koyabilecek bir kıvama ya da düzeye ulaşması mümkündür. Bunun için mutlaka Kürtlerle birlikte olmak gerekmiyor. Bakın ikisinin arasında fark var, birincisinde ben çok radikal bir iktidar değişiminden söz ediyorum, ikincisinde ise solun bir eşik atlamasından, nispeten bir güç haline gelmesinden söz ediyorum. Birincisi için zorunlu, ikincisi için zorunlu görmüyorum.

Şimdi bana göre Türkiye cephe olayını da bu bağlamda düşünmek mümkün. Yani biz Türkiye'de Kürt unsuru olmadan cepheleşemeyiz diye bir şey söylenemez, cephe olabilir. Sonra bu cephe Kürt unsuruyla, Kürt özgürlük hareketi ile belirli ilişkilere girer vs. Buradan Kürt meselesine gelince Türkiye sol hareketiyle Kürt özgürlük hareketi arasındaki ilişkilere gelince, klasik bir şeydir ama geçerli ve gerekli olduğunu düşünüyorum. Benim gözümde iki tane uç vardır. Birincisi şudur, kurulmuş bir zemberek gibidir ve dünya emperyalizminin bölgeye ilişkin bir takım projeleri var, burada İsrail'in yanında sağlam bir dayanak olarak Kürt devleti arzu ediliyor, yapılan her şey de bu projeye yöneliktir, Kürt öznesi de bu projeye dünden beri teşnedir zaten der ve kestirip atar. Ben bunun şiddetle reddedilmesi gerektiği kanısındayım.

İkinci uç ise, kardeşim sosyalizm mi istiyorsun, sosyalizm mi arzu ediyorsun, günümüzde geçerli fizibilitesi olan, ayakları yere basan bir sosyalizm mi istiyorsun, o da bizde var. Kürt hareketinin temsil ettiği sosyalizm anlayışını yani ademi merkezietçi, demokratik radikalizm vs. denen sosyalizmi kendileri savunabilirler. Bizim sosyalizm anlayışımız budur derler, desinler. Hiçbir sakıncası yoktur ama başka sosyalistlere, Marksistlere gidip günümüzde geçerli olabilecek tek sosyalizm anlayışı budur ya bu olur ya da hiçbir şey olmaz deme hakları yoktur. Türkiye sol hareketi eğer bu iki ucun dışında yani Kürt özgürlük hareketini kurulmuş bir senaryonun demirbaşı olarak görme hatasından da sosyalizm adına bir şey yapılacaksa onu da Kürtler yapar zaten deme kolaylığından da kurtulacak olursak ben arada verimli bir diyalog olabileceğini zannediyorum. Bu kadar.

Onur HAMZAOĞLU: Metin ağabey çok teşekkür ederiz. Değerli arkadaşlar yaklaşık 45 dakikalık bir süremiz var. Derseniz öncelikle sorularımızı alalım ve o soruların yanıtları için danışma kurulu

üyelerimize makul bir süre olarak 15 dakikalık bir artırmayı da düşünelim. Yani, 17'ye çeyrek kalaya kadar söz bizlerde olsun. Sonra da yeniden Danışma Kurulu üyelerimiz sorularımıza toplu yanıt olarak üçüncü turlarıyla devam etsinler.

Cegerğun POLAT: Merhaba, ben Kürdistan'dan katılıyorum, Amed'den geliyorum. Tüm bu analizler içinde; Kürtlerin şu an yaşadığı fiili sürece dair sadece başlarda Aydın ağabeyin, sonlara doğru da Metin ağabeyin kısa bir değerlendirmesi oldu. Ancak aradaki değerlendirmelerde Türkiye ya da dünyadaki politik gelişmeleri Kürt siyaseti üzerinden okuyan bir yorum duyamadık. Benim beklediğim bir şeydi bu fakat göremedim. Kürt siyasal hareketi, Tülin hocam sizin etik-politik toplum dediğiniz şeyi politik dilde ahlaki-politik toplum olarak kullanıyor. Aslında aynı şeyi söylüyorsunuz. Bir de iktidar odakları yaratma meselesi var, bugün bu özyönetim tartışması belki de sizin belirttiğiniz bu noktaya oturuyor. Fakat üzerinde en azından cümle kurmaya degecek bir tutum da var ortada. Yaklaşık 2 aydır birçok ilçede, kentte sokağa çıkma yaşağıyla beraber bir savaş durumuna tanık oluyoruz. En azından benim yaşadığım kentte gözlerimin önünde olan şey bu. Tüm Danışma Kurulu üyelerimize soruyorum, bu tutumun nereye evrileceğini düşünüyorsunuz? Özel olarak da Tülin hocadan bu ahlaki-politik toplum ve iktidar odağı yaratma meselesinde, yapılan özyönetim ilanları ile beraber yürütülen mücadelenin nereye oturduğuyula ilgili görüşlerini almak isterim. Tüm danışma kurulu üyelerinin bu durumun bir kimlik politikası olduğu ve sürecin iç savaşa evrileceği algısı var. Ancak bu durumu kimlik politikası olarak görmekten çok, mevcut iktidarı ve devleti reddeden ve toplumun tüm katmanlarıyla devletten kopuşu simgeleyen bir süreç olarak da görmek mümkün. Çünkü bu sürecin içinde ki; Kürt emekçisi, küçük burjuvası, Kürt sermayesi olarak nitelendirebileceğimiz grupların, Türkiye Cumhuriyeti devlet mantığından "duyguda" kopan bir hali var. Tabi ki bu kopuşun özünde iktidar kavramına karşı bir duruş var. Öncü güç olarak Kürt özgürlük hareketi bu alanı örgütüyor. Evet biz burada duruyoruz diyor. Türkiye Cumhuriyeti devletinin faşist karakterine karşı duruyoruz ama geri planda da bu alanı daha özgürlükçü örgütlemeye çalışıyoruz. Meclisleri oluşturuyoruz, karar alma süreçlerini geliştiriyoruz. Biz Rojava'da bunun pratiklerini gördük. Rojava'nın her 3 kantonunda da başlangıçta sermaye ile ciddi bir hesaplaşma yaşanmadı belki, ancak toplumun örgütlenme biçimi, karar alma süreçleri, bir şekilde yeniden inşası

bu demokratik özerklik perspektifine göre şekillendi ve toplum birbirini kontrol edebilir hale geldi. Burada aşırı sermaye birikimi sağlayabilecek aşırı uçların törpülenmesi, ahlaki ve politik sorunların törpülenmesiyle ilgili de bir denge oluşturulmaya çalışılıyor. Bugün kuzey Kürdistan diyebileceğimiz bölgede de yapılmaya çalışılan şey sanki bu. Bu süreç nereye evrilir, Rojavada oluşan toplumsal yapı gibi bir şey çıkabilir mi ortaya ve Türkiye'de ki devrim mücadelesine nasıl bir katkı sunar?

Onur HAMZAĞLU: Teşekkür ederiz. Başka soru var mı arkadaşlar? Evet, sırayla Eriş, Bülent Nazım ve Hüseyin'e söz vereceğim.

Eriş BİLALOĞLU: Aydın Ağabey konuşmasında durum iyi değil, başımız belada diye bir saptama yaptı. Birincisi 4 danışma kurulu üyemiz de bu saptamaya katılıyor mu? Bu saptamayı iki düzeyde düşünelim; birincisi şu anda, bugün/hemen şu anda bizim, yani şu masanın etrafında oturanların başının belada olduğudur. Bir metne imza atan, filanca yerde 3-5 basın açıklamasına katılan, sokakta polise "kardeşim ne yapıyorsun?" diyen, demeye çalışan ya da hastanesinde 3-5 işçi ona sorduğu için onlara cevap verip, o sendika olmaz şöyle yapmak lazım diyen, onlarla oturup kalkan insanların "başımız belada" durumu. İkincisi ise "bir üst ölçekte" başımız belada hali. Belki Cem Somel'in vurguladığı düzeyde bir proje olmama meselesi. Bu iki düzeyde hemen bugüne yönelik somutlanabilir bir iki cümle ne söylersiniz (doğal ki "reçete" anlamında kast etmiyorum ama "başımız belada" saptaması hemen bugün bu masadan kalkınca "ne yapılabilir?"i içerdiği için söylüyorum.

Diğer soruma gelince Türkiye'de doğu-batı anlamında -istese de istemesek de- duygu durumu, gündem ayrışması yaşanıyor. Bu gündem ayrışmasını veri kabul eden, bunu "bir biçimde" iki ayrı yatakta olduğunu veri olarak bilen, buna göre bir çabayı yürütmek üzerine görüş ve yorumlarınız nelerdir?

Son olarak Bursa vb. gözlemlerim, birazcık çok küçük ölçekli de olsa taşeron işçilerle mesai harcandığım için görebildiğim o ki "kimlik taşıyan" yapılarla ilişki kurma konusunda özel bir istekleri yok işçilerin. Biraz süslemiş mi oluyorum bilmiyorum ancak "kimliksiz yapılarla" ama sınıf kimliğiyle hareket eden tutumlara daha yatkınlar gibi gözüküyor. Şu konuda şöyle bir tutum alalım ama altında filanca yazmasın. Bu "kimliksiz siyaset yapma"

umarım doğru anlaşılıyordur sınıf kimliğiyle ama siyaset yapma meselesinin mümkün olmasına ilişkin ya da doğruluğuna ilişkin sizin yorumlarınız nelerdir? Çünkü bunu tartışma konusu olarak söylediğimizde “biz kimliğimizden vazgeçmeyiz, biz devrimciyiz” vb. Oysa devrimcilikten falan vazgeçme değil başka bir şey kastediyorum. Bunlara ilişkin değerlendirmeleriniz nelerdir? Önümüzdeki süreç biraz “kimliksiz” ama sınıf kimliğiyle davranan, bu ferahlıkta toplumsal hareket yaratma iddiasıyla, çabasıyla uğraşan bir tutuma ihtiyaç var gibi gözüküyor. En azından önümüzdeki bir vadede bu “yol alır”, şansı daha çok gibi; ne dersiniz?

Bülent N. YILMAZ: Bende bir soru sorabilir miyim? Öncelikle biz Toplum ve Hekim yayın kurulu olarak, hakem kurulu olarak bu toplantılardan çok yararlanıyoruz, ben teşekkür ediyorum Onur hocaya. Şimdi Türkiye sosyalist hareketinin önemli bir kısmı kendi başarısızlıklarının nedeni olarak neredeyse son 15-20 yıldan beri Kürt hareketini gerekçe gösteriyor ve bunun üzerinden de büyük siyasal tartışmanın içerisine giriyor. Bütün ayrışmalar aslında kimi zamanda birleşmeler de bunun üzerinden gerçekleşiyor. Şunu sormak istiyorum, özellikle Metin Ağabeyin de yanıtlamasını isterim bu soruyu, gerçekten son 4-5 aydan beri büyük bir abluka altında olan bir halk var. Diyarbakır gibi büyük bir merkezin çok önemli nüfusunun olduğu Sur ilçesi büyük bir devlet baskısı altında, barbarlığın zulumu altında ve bir direniş var. Acaba Türkiye sosyalist hareketinin bu kadar kendisinin olumsuzluğunda ya da başarısızlığında sebep gördüğü bir hareketin Türkiye sosyalist hareketine katkıları olabileceğini hiç tartışabiliyor mu? Örneğin Kürt hareketinin bu barbarlık, vahşet karşısında en azından direnme gücünü yitirmemesinin Türkiye sosyalist hareketine kazandıracığı bir şeyler olduğunu da tartışmak gerekmiyor mu? Bende bunu özellikle Metin Ağabeyden rica ediyorum.

Hüseyin DEMİRDİZEN: Merhaba, ben 3 soru soracağım, bir tanesi aslında Bülent’in tanımıyla ilgili. Benim görebildiğim mesele aslında Türk sosyalistleri Kürt hareketini değil de Kürt sorununu yani bu sorunun yaşanma biçimini Türkiye’deki sınıf mücadelesi açısından ya da sınıf eksenli bir mücadele açısından bir sorun olarak görüyor, yoksa Kürtlerin yürüttüğü bir mücadele gibi değil. Bu ikisi arasında bir ayrılık ya da farklılık var mıdır? İkincisi aslında Eriş söyledi, taşeronlar için yani çalışanların en dezavantajlıları için örneğin kimlikli yani örgütlerle davranmanın bir risk oluşturduğunu söyledi aslında. DİSK yerine başka bir yerde örgütlense

DİSK’in renginden kaçıyor diyebiliriz ama hiçbir yerde örgütlenmiyor. Çünkü örgütlenmenin kendisi bir işsizlik gerekçesi Türkiye’de dolayısıyla bu da sistemin bir irade olarak yarattığı bir şeyin üstesinden gelmek nasıl bir şey? Aslında benzer bir şeyi Aydın ağabeyde söyledi örneğin evdeki işçiyle işyerindeki işçi arasındaki farkı tercihte söylediniz ve bir örnek de verdiniz. Dediniz ki evini kaybetmek istemiyor, şimdi aslında bu da geniş kitleler için yapılandırılmış geleceğin ipotek altına alınması da sistemin bir kendini dönüştürücü etkisi. Örnekleri çoğaltmak mümkün ama soruyu uzatmamak için şöyle soracağım, sistemin kendi krizini yönetmek üzere bulunduğu, uyguladığı özellikleri biz aslında çalışanların beceriksizlikleri gibi tanımlama eğilimine gidiyoruz, bir öznel tanım getiriyoruz. Çünkü bu, o krediyi sürdürülebilir bir seçenek bulmadığınız sürece insan bilinciyle çözülebilecek bir şey değil. Onu kaybedecek, yani zincirinden başka bir şeyi kalmazsa kendi arasında gündelik hayatında hayatla kurduğu bağ arasında kaybedeceği bir şeyi kalmazsa, Marx’ın deyimiyle zincirlerinden başka bir şeyi olmaz halbuki kaybedecek bir çok şeyi vardır. Eskiden küçük burjuvalar için kaybedecek birçok şeyi var denilirdi. Bugün ise işçilerin de diyelim ki makarna, işe yerleştirebilme, kredi yoluyla araba, 30 yıllık geleceğini ipotek altına alma gibi yollarla sisteme entegre eden bir çözümü ya da uygulaması var. Bu çözüm sürecinde muhalif olarak karşısında durabilecek emek güçlerinden ayırma gibi bir becerisi var. Bu aslında yapısal bir şey sistemde yani örgütsüzleştirme, esnekleştirme vs. ama bu sorunlar özellikle Cem Beyin söylediği biz bir gelecek tahayyülü, yeni bir toplum modeli yaratamıyoruz dediniz, dolayısıyla biz daha çok sistemin ortaya çıkardığı sorunların üstesinden gelememenin gerekçelerini konuşuyoruz. Bunun üstesinden gelme olanakları açısından buradaki yetmezliğimizi gerekçe gösteriyoruz daha çok. En azından böyle bir sorun görüyor musunuz ya da ben doğru anlatabildim mi?

Onur HAMZAOĞLU: Başka soru var mı arkadaşlar? Bayazıt, Yavuz ve Osman’la sonra bitirip Danışma Kurulu’na dönüyoruz.

Bayazıt İLHAN: Biraz da sağlık alanına ilişkin değerlendirmeler iyi olabilir diye düşünüyorum. Şimdi Metin ağabey AKP dönemindeki bütün bu yaşadıklarımızın ötesinde bir restorasyonun olmayacağını, gerici eğitim sistemine yönelik, ya da özelleştirmelere yönelik sanıyorum kısa vadede demek istedi, bir takım geri dönüşlerin çok mümkün olamayacağını, bir biçimde AKP gitse bile

mantığının kalıcı hale geldiğini ifade etti. Biz sağlık alanında bir faaliyet yürütüyoruz, onun da bir mantığı var ve biz de bu mantığa bir şekilde itiraz ediyoruz. Herhalde şu anda sağlıkta parasal olarak dönen iş şehir hastaneleri meselesi. Şu andaki devlet hastanelerini kapatıp şehir hastanesi diye kampüsler halinde bir dönüşüm gerçekleştiriyorlar. O kamusal kalıntı ne kadar kaldıysa onu da kazıyacak bir dönüşüm aslında. Hem çalışanların özlük hakları bakımından, hem sağlık hizmetlerini veriş biçimi bakımından hem de yurttaşların aldıkları sağlık hizmeti alışkanlıklarını daha da dönüştürecek bir iş bu. Bir yandan aile hekimliği sistemiyle beraber yine bir takım sağlık hizmetleri alış biçiminde dönüşümler var. Biz de bir takım itirazlar dile getiriyoruz. Sağlık hizmetlerinde taşeronlaşma çok yaygın, buna yönelik getirdiğimiz itirazlar olabiliyorsa eğer bir takım kazanımlar Aydın ağabeyin dediği gibi bir takım küçük kazanımlar olup gerçekten bize güç mü verebilir yoksa bütünsel bir sınıfsal mücadele olmadan bu yaptığımız işlerin hayatta karşılığı gerçekten olmayacak mı? Bunun gibi sorular tabii ister istemez aklımıza geliyor. Bu en azından kısa vadede yürüteceğimiz sağlık alanındaki mücadelede, hekimlerle ilişkilerimizde, diğer sağlık çalışanlarıyla ilişkilerimizde ya da beraber işler yürütmeye çalıştığımız, sınıfsal baktığımız düşündüğümüz sendikalarla olan ilişkilerimizde hareket noktalarımızı belirlerken önemli bizim açımızdan. Dilimizi belirlerken, sağlık alanında müdahale etme çabalarımızı belirlerken de önemli. Bunlara ilişkin de bir şeyler söylerseniz çok memnun oluruz.

Onur HAMZAÖĞLU: Bayazıt teşekkür ederiz. Şimdi Yavuz Üçkuyu sorularını soracak.

Yavuz ÜÇKUYU: Ben öncelikle şöyle bir toparlama yapmak istiyorum. Üzerinde mutabık kalınan şeylerden bir tanesi şu herhalde: Yeni bir siyasal rejim inşa ediliyor. Uzun dönemdir içinde yaşadığımız bu ve siyasal rejim inşa sürecinde 7 Haziran seçimi çok önemli bir gedik oldu. Bana kalırsa korktuklar. Her siyasal rejim kurulduktan sonra ve kurulma aşamasında kendini Tülin hocanın da dediği gibi bir restorasyon süreciyle tamamlar. Yeni siyasal rejiminin restorasyon sürecinin kesintiye uğrayacağından ciddi olarak endişe ettiler ve bu noktada ülkedeki insanlara korku salarak, siyasal aktörleri pasifleştirerek seçimsiz bir dönem yaşattılar. İnşa edilen rejimin de faşist niteliğini ortaya koyabilmek için bir tarihsel benzetmeden yararlanılabilir. Almanya'da faşist siyasal rejim

süreci inşasında yaratılan meclis yangını önemlidir. Ama anlaşılan Türkiye'de 2 tane yangına ihtiyaç vardı. Çünkü bizim doğu ve batı ölçeğinde parçalanmış zihinsel yapımız bir örnekle anlaşılmayı zor kılıyordu, bunun için önce Suruç'ta, orası yeteri kadar anlaşılmadığı için sonra Ankara'da bombalarla ülke yangın yerine çevrildi. Sonuçta siyasal rejimin tutunması ve restorasyonu süreci önündeki engellerin etkisizleştirilmesi hedefi başarılı yani bütün aktörler susturuldu. Aktörler belki de kendileri susmayı tercih ettiler. Ben Ankara örneğinden sonra Türkiye'deki siyasal partilerin HDP'yi de buna dahil ederek söylüyorum, seçime katılmadıklarını düşünüyorum, siyasal iktidarı teslim ettiler. Sonuçta şöyle bir durum var, tam filmin adını hatırlamıyorum ama filmin sonunda felsefe profesörü gerilla filminin kızına bir not iletir, notta "biz başaramadık ondan böyle oldu" yazılıdır. Bir kırılma noktasında kaybetmişseniz eğer, bunun bir takım bürünümleri olur. Bu bürünümlere bakarak ben Kürt siyasal hareketinin yaşadığı derin acıları biliyorum ama bu kapitalizmin ruhunda var. Siyasal iktidar, nereden emek hareketini hareketsizleştirebileceğini bildiği için orası kullanılıyor. Buradan hareketle Türk soluna dönerek nasıl duyarsız kalındığına dair yaklaşımların biraz abartılı olduğunu, 7 Haziran sonrası yaşanan yenilgi sürecinde nerede hata yaptığımızı iyi anlamamız gerektiğini düşünüyorum. O nedenle 1 Kasım seçiminden sonra yaşananları bu tür bir çerçevede de değerlendirmek gerekir. Sizlerin çizdiğiniz bu çerçeve hakkındaki düşüncelerinizi merak ediyorum.

Osman ÖZTÜRK: Ben de danışma kurulu üyelerimize çok teşekkür ediyorum. Gerçekten kötü durumdayız Ben 2011 yılında bu kadar telaşlanmamıştım mesela; %49,5 oy alması beni o kadar korkutmadı, bir öncekinde de %49,9 almıştı. Ancak 7 Haziranda %40'a düşüp 5 aylık bir sürede yükselmesi ve orada kurduğu mekanizma; aynı anda orada savaş, burada küçük sağ partileri etrafında toplaması, ötede bomba patlatması; yani bu mekanizma gerçekten müthiş bir mekanizma. Önümüzdeki 4 yıl kötü gitse de son 6 ayda yine bu mekanizmayı işletirse buna yapacak hiç bir şeyimiz yok. O yüzden bir an önce bir araya gelmek lazım. Metin ağabey ve Aydın ağabeyin de birlik konusunda söyledikleri konusu çok umut verici. Ama her zaman şöyle bir şey de var. Bütün o eski tartışmaları bir kenara koysak da, o birliğin hedefi kapitalizmin esasını eleştirmeden, sosyalizmi şey yapmadan çok günübürlük eylem birliğine dönüşüyor. 2 gün sonra da bir başka meselede

tabi en başta Kürt meselesi olmak üzere orada bir tartışma çıkıyor ve sonra farklı farklı yerlere gidiyor birlik. Bu meselelerde nasıl bir mesafe alabiliriz, bunu nasıl aşabiliriz? Teşekkür ederim.

Onur HAMZAÖĞLU: Sevgili Osman çok teşekkür ederiz. Yine başladığımız sıra ile sorulara yanıt verelim söz Aydın Çubukçu'da. Buyurun Aydın ağabey.

Aydın ÇUBUKÇU: Özyönetim ile ilgili söyleyeceğim iki nokta var. Hendek aslında sadece devlet ile Kürt halkı arasında kazılmadı. Bir bakıma Türkiye'nin batısı diyelim, oranın demokrasi güçleri, işçi hareketi, aydın hareketi vs. bunlarla da bir hendek oldu. Pratik olarak orayı da bir tereddüde, yabancılığa hatta terim yerine sanıyorum korkuya soktu.

Burada rahatça silahsız bir eylemi, demokratik halk hareketini rahatça destekleyebilen kesimler hendekler karşısında bocaladılar, aynı destek çıkmadı. O tereddütten şüphesiz devlet yararlandı ve süreç içinde de git gide oradaki büyük insan kaybı, büyük kültürel tahribat, her şeyiyle yıkıma uğratılmış kentler, mahalleler duyarsızlıkla karşılandı ya da istediğimiz duyarlılık sağlanamadı, bir kampanyaya falan dönüşmedi. İkinci olarak bu yalnızca endişelerle, korkularla değil ortak bir talebi dile getirmiyor olmasıyla da ilgili. Diyelim özyönetim talebi Trabzon'daki insanların talebi değil, onlar için hiçbir şey ifade etmiyor yahut İzmirli için fantezi düzeyinde bir şeyler ifade ediyor.

Evet, İzmir'de özyönetim olsun diyen hevesliler çıkıyor, bizde ayrılalım merkezi hükümetten denebiliyor, ama şaka niyetine söyleniyor, eğlence konusu oluyor. Onu teorisiyle, politikasıyla, pratiğiyle ciddiye alıp tartışmak bile söz konusu olamıyor. Bu süreç çok sert gelişti, bu yüzden böyle bir bölünme yarattı. Bu sonuç olarak etkiyi doğurdu, HDP'nin Haziran seçimleri döneminde ortaya attığı ve kapsayıcı bir biçimde propagandasını yaptığı Türkiyelileşme kavramı da burada aynı şekilde kopuşmanın konusu oldu. Bir bakıma Türkiyelileşme iddiası ve ona yönelik çabalar da artık eskisi kadar HDP tarafından benimsenip kullanılabilir olmaktan çıktı. Çünkü ölüyor insanlar, daha ötesi yok bunun, nesini tartışacaksınız! Orada akan kan önemlidir, taştan bile kan akıyorken "ne yapsaydık?" sorusu önem kazandı. Ne yapsaydık birader, tamam hendek kazmasaydık da ne yapsaydık? Buna kimsenin bir cevabı yok. Onu yapma da şunu yap! Bir kere böyle akıl verme hakkımız yok, ayrıca zaten vereceğimiz bir aklın da

hükmü yok. Süreç gidiyor orada, hareket halinde bir toplumsal direniş var. Kendi hedeflerini netleştirmiş olan bir başka ulusal hareket var. Bu durumda gündemlerin ayrışması, aradaki dayanışma köprülerinin artık sallanması vs. kaçınılmaz oluyor. Oradaki mücadelenin desteklenmesi yönünde herhalde buradaki kimsenin tereddüdü yoktur ama hendek güçleştirdi bunu. Yani sonuç olarak hendek hendektir. Modelin genel olarak uygulanabilir olup olmadığı konusunda benim çok ciddi endişelerim var ama o bölgede Rojava deneyiminden sonra ortaya çıkmış bir etkileşim içinde genelleştirme imkânı doğmuşken ancak sürece bakarak karar verilebilir. Teorik olarak bana sorarsan kitaptaki yeri şöyledir ama oradaki yeri böyledir diye bir tartışma yaparım ama bunun bir anlamı yok. Tülin'in söylediği, tamam çok güzel model; ama Tülin, silah lazım o işi yürütmek için, silahsız olmaz, barışçı yoldan falan olamaz. Çünkü ayrı bir yönetim olduğunun bilincindesin ve bir iktidar tekeli kırılırsa silah tekeli de kıran bir yol içinde olmak zorundasın.

Tülin ÖNGEN: Maddi güç derken onu kastettim.

Aydın ÇUBUKÇU: Maddi güç, ben deşifre ettim.

Tülin ÖNGEN: İyi yaptın.

Aydın ÇUBUKÇU: Gündemlerin ayrışması, mücadelelerin birleştirilmesi fikri açısından da kimi zorluklar yaratıyor. Bu iyi bir şey değil ama bu iyi bir şey değil diye mücadelenin ortaklaştırılmasını güçleştiriyor diye Kürtlere dönüp mücadeleyi kesin, bizim çizgimize yaklaşın deme hakkına da kimse sahip değil. Herkes kendi işine bakacak, neredeyse bu noktaya geldik. Kürtler kendi işlerine baksınlar bizde kendi işimize bakalım noktasına doğru gidiyor iş. Bazı şeyler işin fitratında var deyip geçeceğiz, engelleyemezsin, değiştiremezsin. Bunun karşısında koyduğun her politika oradaki mücadele ile mücadele etmek anlamına gelecektir ki o da yararsız ve sonuçsuz bir iştir. Gerçekten bölgedeki gelişmelerle birlikte düşündüğümüzde, Suriye krizi ile birlikte düşündüğümüzde hendek derinleşiyor. Eriş, "başımız belada, peki şimdi ne yapacağız" dedi, yapacak yepyeni bir şey yok diyeceğim. Zaten ne yapıyorsak onu yapmaya devam ediyoruz, başka araçlar geliştirmedikçe, Cem'in dediği gibi başka bir proje var kardeşler demediğimiz sürece yaptığımız işi yapmaya devam edeceğiz, başka yapacak bir şey yok. Eriş'in "kimliksiz" siyaset tanımlamasını önemli buluyorum ama onu "etiketsiz" mücadeleye çevirelim. Aslında bir kimliği ve kimlik oluşturma

çabası var o mücadelenin. Gezi de öyleydi, Gezi de etiketsiz, etiketi reddeden bir mücadeleydi.

Onur HAMZAOĞLU: Kurumsuz diyebilir miyiz ağabey?

Aydın ÇUBUKÇU: Bir kuruma tabi olmayı çok uygun görmüyor. Partileri de, sendikaları da beğenmiyor. Ancak kendi arasında bir şeyler yapmaya başlayınca dışarıdan bir müdahalenin olmadığına güvendiği yerlerde kendisi bir kurum yaratıyor, güzel de yapıyorlar. Mesela Kadıköy'de Geziden kalan Esentepe kent meclisi diye bir şey kurduklar. En son toplantılarında eğitimdeki bir sorunu tartıştılar ve çözmeye giriştiler. Duyduğum kadarıyla aktarıyorum, bir okulda öğretmen Kuran'ın özetini çıkartın diye bir ödev vermiş, kent meclisi toplanarak Kuran'ın özeti mi olur diye itiraz etmişler, böyle işlerle uğraşıyorlar ama kurum devam ediyor. Orada herhangi bir siyasi partinin vs. etkisi de yok. Geziden kalma bir kurum gündelik sorunlardan, kent sorunları üzerine çalışıyorlar. Bu tür şeyler gelişebilir ve umut verici olan şey de bu bence. Onlarda etiketsiz yaşamayı seçmişler, herhangi bir şekilde birilerinin, bir siyasi partinin, sendikanın vs. etiketini istemiyorlar. Yani işçilerde gördüğümüz o eğilim Eriş'in gözlemleri ve tespiti son derece doğru ben de gördüm onları. Ancak kendi yarattığı kurumlar, mücadelenin doğasına uygun olan da galiba o. Sen bir örgüt tipi, mücadele örneği dayattığın zaman o olmuyor ama kendisi bir mücadele biçimi, bir örgüt biçimi bulduğu zaman o onun doğasından çıkması nedeniyle doğrusu da odur zaten, Lenin'in de bu konuda bizim çok uymadığımız uyarıları vardır. Yavuz ne dersiniz dedi, eyvallah derim Yavuz.

Onur HAMZAOĞLU: Aydın ağabey teşekkür ederiz. Tülin Öngen buyurun.

Tülin ÖNGEN: Bana direkt olarak bir soru gelmediği için hakkımı diğer arkadaşlara bırakmak istiyorum. Sadece şunu bir kez daha vurgulamakta yarar görüyorum. Buna da Eriş'in sözlerinden ötürü ihtiyaç duydum. Gerçi kendisi şu anda burada değil, ama yine de yanıtlayacağım. Kimlik siyasetinin en büyük handikapı, gerek siyasetçiler gerekse hedef kitleler açısından çok sınıflı olmasıdır. Örneğin Kürt kimliğinin çatısı altında toprak ağaları ile burjuva sınıf dilimleri de yer almaktadır. Mülksüz Kürt köylüleri bugüne kadar bu ağalar tarafından hiç mi sömürülmedi, ezilmedi? Kürt iş adamlarının işletmelerinde çalışanların artık emeğine kimler el koymaktadır?

Vatandaşlık hakları siyasal eşitlik açısından elbette elzemdir, ama hem ekonomik ve sosyal eşitliği hem de gerçek anlamda siyasal eşitliği belirleyen son kertede mülkiyet ilişkileridir. Sen (Eriş Bilaloğlu) kimliksiz derken siyasal kimliği olmayan bir hareket demek istedin değil mi?

Eriş BİLALOĞLU: Etiket benim açımdan daha açıklayıcı olacaktır.

Tülin ÖNGEN: Siyasal kimlik yerine etiket terimi kullanmak bana çok doğru gelmiyor. Siyasal kimliği olmayan bir hareket zaten siyasal değildir, yaptığı da siyaset değildir. Çünkü siyaset, tanımı gereği siyasal süreçlere katılmak, etkilemek ve onu dönüştürmek için yapılan eylemler bütünüdür. Bu eylemler belirli bir siyasal görüşe, programa ve taleplere dayanır. Ayrıca etiket, daha keyfi, olumsal ve öznel, buna karşılık kimlik daha sabit ve nesnel bir adlandırmadır. Bu yüzden etiketten daha kapsayıcı ve açıklayıcıdır.

Onur HAMZAOĞLU: Tülin Hocam teşekkür ederiz, Cem hocam buyurun.

Cem SOMEL: Teşekkür ederim. Cegerğun hocam Kürt siyasal hareketinin Kuzey Kürdistan'da bir Rojava dönüşümü olabilir mi diye sordu. Bence bu Türkiye Cumhuriyeti devleti ile PKK arasındaki ilişkilere bağlı. İkincisi, Türk demokratların, sosyalistlerin Kürt siyasal hareketine ve Kürtlerin meşru taleplerini destekleyip desteklemediğine bağlı. PKK'nin iki eğilimi var, biri ulusçu eğilim diğeri sosyalist eğilim. Bu eğilimlerden hangisinin öne çıktığı büyük ölçüde Türkiye'nin batısındaki sosyalistlerin ve demokratların Kürtlerin demokratik taleplerini, insan haklarına dayanan taleplerini destekleyip desteklemediğine bağlı. Desteklemezse Kürt siyasal hareketinde ulusçu eğilim hâkim olabilir. Bu, Eriş Hocanın da sorduğu soruya bağlanıyor, mücadele hedeflerini birleştirmek mümkün müdür değil midir? Birleştirebilmek gerekir. Örneğin batıdaki taşeron işçilere Doğu Anadolu'da olup bitenleri anlatmak; Kürtlerin haklı mücadelesini yürütenlere de Bergama'da altın maden şirketlerine karşı mücadele eden köylünün durumunu, Karadeniz'de barajlara karşı direnen köylünün mücadelesini, taşeron işçilerin mücadelesini anlatmak gerekir. Bu çaba Kürt siyasî siyasi hareketinin rengini etkileyebilir.

Kimlik siyaseti meselesinde Eriş hocam bence önemli bir noktaya parmak bastınız. Türkiye'de

kendisine sosyalist diyen insanlar arasında sosyalizmi bir kimlik ve aidiyet konusu olarak görenler bir hayli. Zeki Kılıçaslan'la zannediyorum üç yıl önce sohbet Türkiye'deki sosyalist partilerin listesini çıkardık. O tarihte on dört sosyalist parti saydık. On dört farklı sosyalist doktrin olmadığına göre Türkiye'de sosyalistlerin bir kısmı besbelli sosyalizmi dava olarak değil, bir kimlik olarak görüyor, bir cemaate üyelik olarak görüyor. İnsan kendisini bir siyasî kimlik ile tanıtarak propaganda yapmaktansa etiketler kullanmadan somut hedefler, programlar üzerine konuşması daha etkilidir. Emekçilerin bu konuda hassasiyeti yerindedir. Siyasî yaf-taların bir sürü çağırışımı oluyor. Örneğin sağcı solcu ayırımı başı örtüp örtmeme, içki içip içmeme gibi konuları da kapsadığından bu kavramlar asıl sorunları, mücadelenin esas meselelerini dikkatten uzaklaştırıyor. Bu nedenle parmak bastığınız konu önemli.

Hüseyin hocam sorunuzu sorarken benim yeni bir toplum tahayyülü yaratamıyoruz dediğim şekilde ifade ettiniz. Tahayyül kelimesini tercih etmiyorum. Tahayyül hayalden türüyor ve kulağa dayanaksız bir fikir gibi geliyor. Tercihan proje diyorum. Proje yaratamıyor değiliz, yaratmıyoruz. Elbette ki proje hazırlayabiliriz. On dört sosyalist partiden ve CHP gibi partilerden kaç Türkiye'yi başka bir kulvara sokmak için, eğitim sistemini nasıl ıslah edeceğine, Türkiye'de gıda güvenliğini nasıl sağlayacağına, dış borcu nasıl ödemeyeceğine, ödemediği zaman dışardan gelecek tepkilere karşı ne tedbir alacağına kafa yoruyor ki? Türkiye'de potansiyel var ama, alternatif toplum ve iktidar projesi üzerine kafa yoruyoruz, bunu söylemek istedim.

Hüseyin DEMİRDİZEN: Peki, hepsi birden mi böyle?

Cem SOMEL: Bilmiyorum, inşallah kafa yoran vardır ama ben göremiyorum ve bunun eksikliğini hissediyorum. Bayazıt hocam küçük kazanımlar ile bütünsel hedefler arasında birini ötekine tercih etmeli miyiz gibisinden bir soru sordu. Sosyalistler işçilerin hem kısa hem de uzun vadeli çıkarlarını savunur ve sahiplenir. Bu nedenle günlük kazanımlar da önemlidir fakat uzun vadeli projeyi de geliştirmek gerekir. Teşekkür ediyorum.

Onur HAMZAOĞLU: Cem hocam teşekkür ederiz. Metin ağabey buyurun.

Metin ÇULHAOĞLU: Ben bitiriyorum ama çay tehlikesi var mı? Özel olarak Bülent arkadaşımın

dile getirdiği konuya kısaca değineyim. Herhalde Bülent'te onu ima etmedi ama ben söyleyeyim, izleyenler bilirler biz hiçbir zaman Türkiye sosyalist hareketini yeterince gelişip güçlenememesinin faturasını Kürt özgürlük hareketine çıkarmadık. Siz demediniz gerçi ama zaman zaman konuşuluyor, bir kere bu konuda netleşelim. Gerek benim gerekse mensubu olduğum kolektivitinin Kürtler olmasaydı ne güzel geliirdik gibi saçma bir hayıflanmamız yok. Yalnız şunu söylemek lazım: 1960'lı yıllarda Türkiye'de Kürt ulusal hareketi Türkiye İşçi Partisinin içerisinde var oldu. Şimdi bir daha onun yaşanması ne mümkündür ne de doğrudur. Yani Kürt özgürlük hareketinin bu saatten sonra Türkiye sosyalist hareketinin içerisinde, onun bir parçası olarak 1960'lı yıllarda TİP'de olduğu gibi kendini sürdürmesi mümkün değildir, doğru da değildir.

Bunun tersi de doğru değildir yani Kürt özgürlük hareketinin temsil ettiği sosyalizm anlayışıyla, Kürt özgürlük hareketinin bütün bileşenlerinden bahsetmiyorum, onun içerisindeki kendini sosyalist olarak tanımlayanları kastediyorum, Kürt özgürlük hareketinin sosyalist kesimlerinin de temsil ettikleri sosyalizm anlayışıyla Türkiye'deki diğer sol, sosyalist, Marksist vs. öbekleri soğurması, onun temsilcisi olması mümkün değildir, doğru da değildir.

Dolayısıyla bu durumda ne çıkıyor? İki ayrı mecra olduğu çok açıktır ve bunun nasıl tek bir mecrada birleşeceğini ben düşünmüyorum, tasavvur edemiyorum. Kürt özgürlük hareketi ile Türkiye sosyalist hareketinin aynı örgütsel mecrada bulunması bana uzak gelecekte de mümkün görünmüyor. O zaman yapılacak olan şey ittifaklardır, zemin yoklamalardır, hangi konularda birlikte davranılabileceği konusunda zemin yoklamalardır, seçim gibi ortamlarda gerçekleştirilebilecek ittifaklardır.

Bülent'in daha somut olan sorusuna cevap vereyim, ben şahsen Kürt özgürlük hareketinin sergilediği bazı şeylerden kendimce dersler çıkarıyorum ama her konuda değil. Geçştirerek biz de dersimizi alıyoruz anlamında söylemek istemiyorum. Örneğin somut olarak Kürt özgürlük hareketinin Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ya da başka bir yerde yoksul emekçi insanı bir takım şeylere mobilize etmesi, seferber edebilmesi, onları sadece siyasî olarak değil toplumsal yaşamın bir parçası haline getiren girişimlerde bulunma gibi olaylarından bizim Türkiye sosyalist hareketi olarak ders almamız lazım.

İkincisi bir örgütün nasıl hareket haline gelebileceği konusunda bizi Kürt özgürlük hareketinden dersler almamız, sonuçlar çıkarmamız gerek. Bizim Kürt özgürlük hareketinden militanlarını nasıl sürekli kılabiliriz, yani biliyorum 5 yıl yatıp çıkmış ama yine mücadelenin içerisinde sosyalist harekette de bunun örnekleri var ama orada bir süreklilik temeli ile geniş ölçekli olarak uygulanıyor. Bizim bunlardan dersler çıkarmamız gerekir ve çıkarıyoruz da ama başka mevzular söz konusu olduğunda biz ders almak ya da çıkarmak yerine tartışmak durumundayız. Günümüzün sosyalizm anlayışı budur, sosyalizm şöyle kurulur gibi meselelerde düşmanca değil tabii ama oradan ders almaktan ziyade tartışmak durumundayız.

Son olarak bağımsız bireyler başka saiklerle hareket edebilirler ama örgütlü siyaset en başta aklıyla sonra vicdaniyla hareket eder. Hiçbir siyasi örgüt önce vicdaniyla hareket etmez, önce aklıyla daha sonra vicdaniyla hareket eder. Dolayısıyla Kürt özgürlük hareketinin gezi direnişine siyasi aklıyla

yaklaşıp belirli bir mesafe koyması ne kadar hak-kıyasa bizim de hendek meselesinde olsun, başka meselelerde olsun vicdanımızdan önce siyasi aklımızla bakmamız o kadar hakkımızdır diyerek bitiriyorum.

Onur HAMZAOĞLU: Teşekkür ederim. Öncelikle yuvarlak masa formatında bir özet ya da toparlama yapmak yöntemsel olarak doğru değil. Her bir başlığın bu toplantı başlığı altında özel bir anlamı var. Hepinize katılımınız için çok teşekkür ediyorum. Ancak yayın formatımız nedeniyle, sizinle paylaşmak koşuluyla ben hepimiz adına bir özet yapacağım tabii ki, ayrıca iki dilli de olacak. Onun dışında bu oturumun çözümünü sizlere 15 gün içinde bütün bir metin içinde ancak bölümlerinizi boyalı ve işaretli olarak göndereceğiz. Eğer sizlerde bize en kısa zamanda iletebilerseniz biz onu 2015'in son sayısında okurlarımızla paylaşmak istiyoruz. Hepinize katkılarınız, emeğiniz ve zaman ayırdığınız için Toplum ve Hekim adına çok teşekkür ediyorum. İyi akşamlar diliyorum.